

Latvijas Universitātes

Bibliotēkas

jaunumi/10

LU BIBLIOTĒKA - IECIENĪTA
VIETA ĀRZEMJU
STUDENTIEM

ĒNU DIENA
LU BIBLIOTĒKĀ

VAI INFORMĀCIJA VAR BŪT
BAUDĀMA?

KOLEKCIJAS BIBLIOTĒKAS
KRĀJUMĀ

2015 SKAITĻOS
UN FAKTOS

VAI VISAS ZVAIGZNES
SASKAITĪTAS?
DIGITALIZĒTS ŽURNĀLS
"ZVAIGŽNOTĀ
DEBESS"

E-GRĀMATAS

PROQUEST DIENA
LATVIJĀ

2015. GADA
LABĀKIE

LU BIBLIOTĒKAS 2015. GADA
LABĀKIE DARBINIEKI

VIRTUĀLĀ IZSTĀDE
LU PUBLIKĀCIJAS 2015

MĀLU UN KERAMIKAS
PĒTĪJUMI LATVIJĀ

MĀKSLAS PIESKĀRIENI
BIBLIOTĒKĀ RAIŅA BULVĀRĪ

Saturs

2015. skaitļos un faktos

3

LU Bibliotēkas 2015. gada labākie darbinieki

13

LU 74. KONFERENCE

LU Publikācijas 2015

21

Vai visas zvaigznes saskaitītas? Digitalizēts žurnāls
„Zvaigžņotā debess“

23

Kolekcijas Bibliotēkas krājumā

27

E-GRĀMATAS

Dabaszinātņu bibliotēkas izmantošana un pieejamība

31

KO PAR MUMS DOMĀ CITI

LU Bibliotēka iecienīta vieta studentiem

33

ProQuest diena Latvijā

35

Ēnu diena LU Bibliotēkā

37

IESKATIES GRĀMATĀ

Vai informācija var būt baudāma?

39

Izstāde „Mālu un keramikas pētījumi Latvijā“

41

Mākslas pieskārieni Bibliotēkā Raiņa bulvārī

43

Telpas konferencēm, semināriem, mācībām

47

Notikumu kalendārs

50

Latvijas Universitātes Bibliotēkas jaunumi Nr. 10

Atbildīgā par izdevumu - Sindija Iesalniece, sindija.iesalniece@lu.lv

Literārā redaktore - Maira Dandzberga

Izdevuma dizainere - Sindija Iesalniece

Jūs esat saņēmis šo vēstuli, jo esat pieteicies saņemt LU Bibliotēkas jaunumus. Lai atteiktos no LU Bibliotēkas jaunumu saņemšanas rakstiet uz e-pastu: info-bibl@lu.lv

Seko mums: [Twitter](#) un [Facebook](#)

© Latvijas Universitātes bibliotēka 2016

2015 skaitļos un faktos

Mārīte Saviča

Darbu *mozaīka*, veidojot LU Bibliotēkas Dabaszinātņu bibliotēku

Darbu plānošana LU Bibliotēkas Bioloģijas zinātņu, Ķīmijas zinātņu un Zemes un vides zinātņu bibliotēku krājumu izpētē, izvērtēšanas un pieejamības jautājumu risināšanā tika uzsākta 2014. gadā.

2015. gada 8. septembrī sākās pirmie LU Bibliotēkas Dabaszinātņu bibliotēkas iekārtošanas darbi.

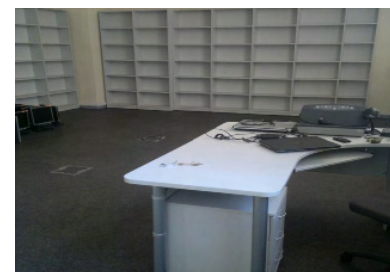
No 2015. gada 28. septembra LU Bibliotēkas Dabaszinātņu bibliotēka pilnībā nodrošina Bibliotēkas pakalpojumus.

Krājuma izmantošanas un attīstības departamenta vadītāja I. Vēliņa-Švilpe, galvenā bibliotekāre V. Liepkalne un bibliotekāre D. Šturme veic pēdējos krājuma apjoma aprēķinus

2015. gada 17. augustā kā pirmais tiek izvests LU Bibliotēkas Zemes un vides zinātņu bibliotēkas krājums. Norit pēdējie telpu *atbrīvošanas* darbi

LU Bibliotēkas Ķīmijas zinātņu bibliotēkas telpa – jau bez grāmatām

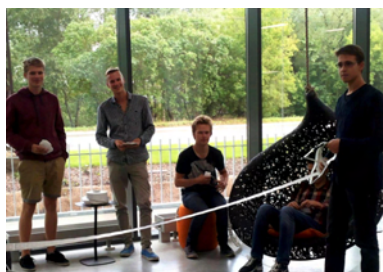
Acis darba izbijās... Krājuma izmantošanas un attīstības departamenta vadītāja I. Vēliņa-Švilpe pirms krājuma izvietojanas Dabaszinātņu bibliotēkā

Norit krājuma pārvietošanas darbi pēc pilnīgas krājuma dezinfekcijas, ko veica firma „Osmunds”. Īpašās kamerās kopumā tika apstrādātas 35 000 dokumentu vienību

Kopumā uz LU Bibliotēkas Dabaszinātņu bibliotēku tiek atvestas 784 kastes ar krājumu

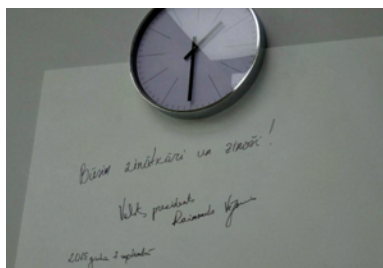
LU studenti tiek iesaistīti „čipošanas” procesā

LU Bibliotēkas darbinieces D. Ozoliņa un I. Rampāne grāmatu „čipošanas” procesā. Ikvienā dokumentā tiek iestrādāta īpaša radiofrekvences etiķete

Bibliotēkas plaukti vēl bez grāmatām

Valsts prezidenta Raimonda Vējoņa novēlējums

Galvenā bibliotekāre R. Alkšbirze (pa labi) sagaida pirmos viesus Dabaszinātņu bibliotēkā

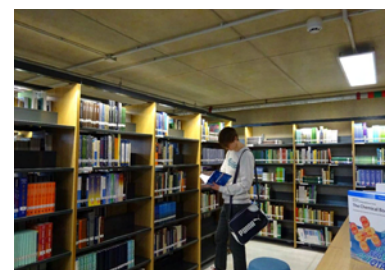
Sarunas ar pirmajiem apmeklētājiem

LU Bibliotēkas darbinieki pirms Dabaszinātņu centra atklāšanas 2015. gada 7. septembrī

Dabaszinātņu bibliotēka ir atvērta ēkas zona, kas nodrošina pakalpojumu pieejamību visu diennakti

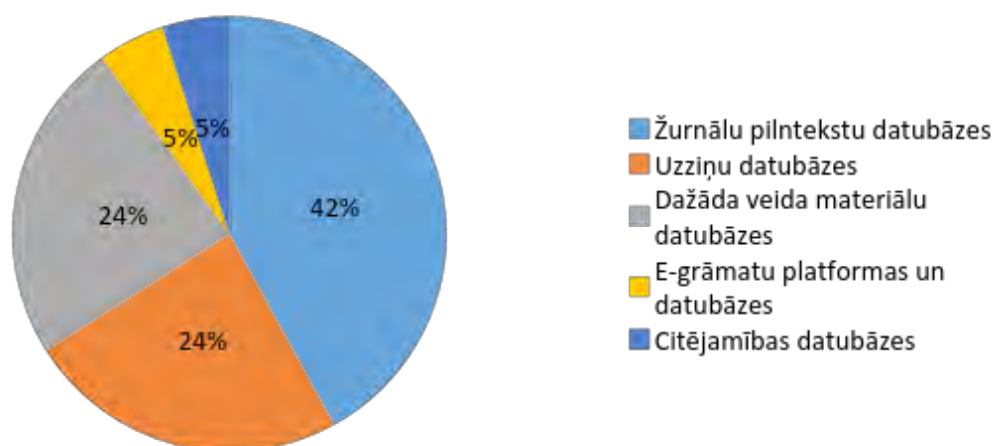
Dabaszinātņu bibliotēka nodrošina 26 000 aktuālo drukāto izdevumu pieejamību vides zinātnē, ķīmijā, bioloģijā, ģeoloģijā, ģeogrāfijā, medicīnā un optometrijā un vairāk nekā 170 000 LU abonēto, izmēģinājuma un atvērtās piekļuves e-resursu tiešsaites

E resursi

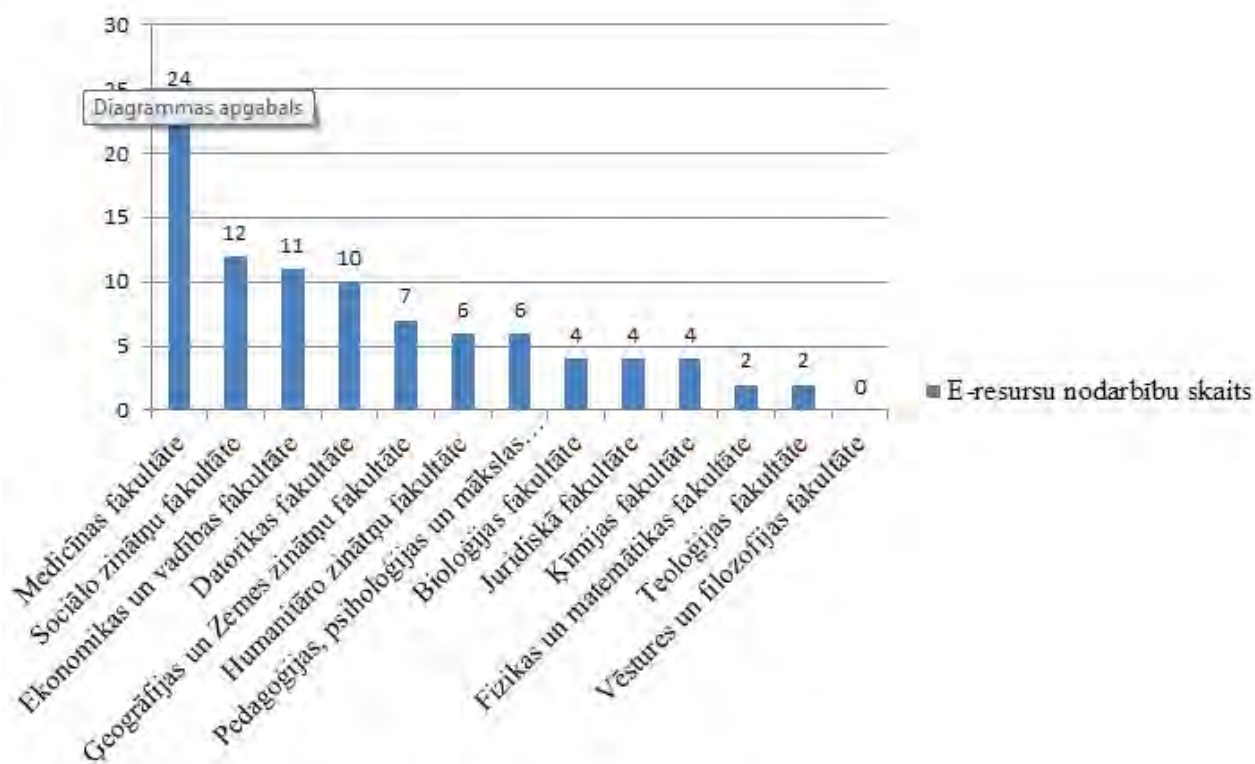
Latvijas Universitātes Bibliotēka 2015. gadā lietotājiem nodrošināja 61 abonēto datubāzi, kuru ietvaros klientiem bija pieejami šādi informācijas resursi: e-žurnāli – 38 991 un e-grāmatas – 142 182.

Sadarbībā ar datubāzu pārstāvjiem Bibliotēka noorganizējusi 12 mācību nodarbības, kā arī 6 vebinārus ar šādu datubāzu pārstāvjiem: *Web of Science*, *InCites*, *Passport*, *HeinOnline*, *SciVal*. Lai pilnveidotu LU personāla informācijpratību, novadītas 153 nodarbības par e-resursiem.

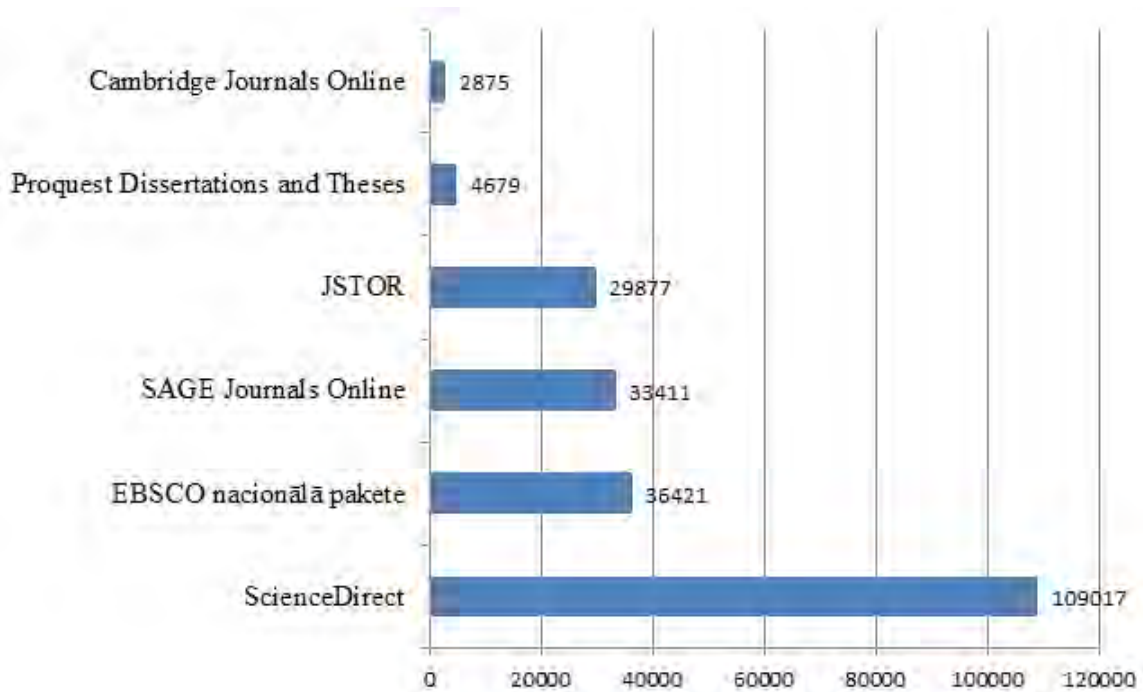
Abonēto datubāžu salīdzinājums pēc veidiem

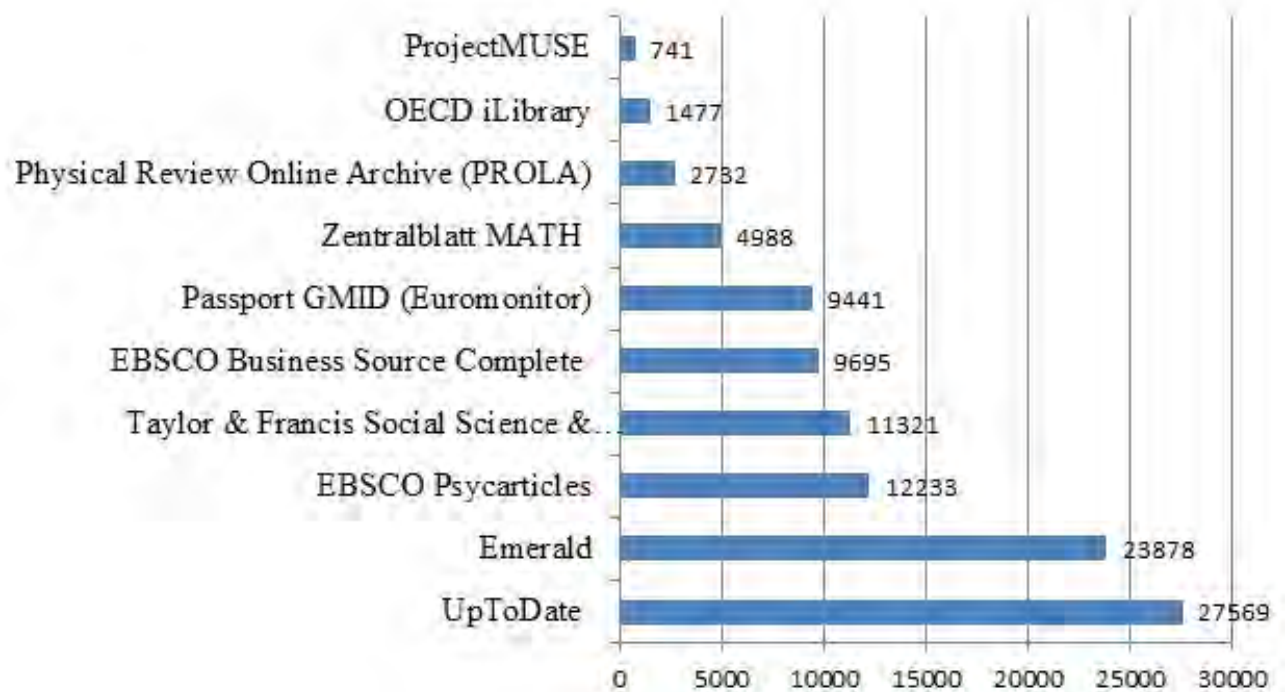
LU studentiem novadīto nodarbību skaits pēc e-resursiem

Nozaru datubāzu un kolekciju resursu skatījumi

Daudznozaru pilntekstu datubāzu resursu skatījumi

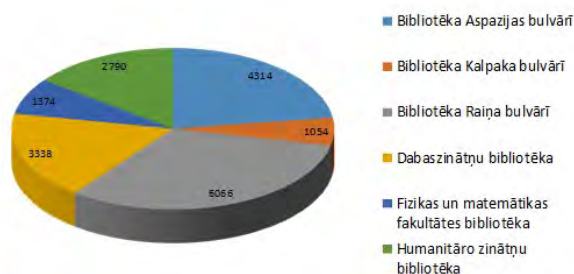

Bibliotēkas izmantošana

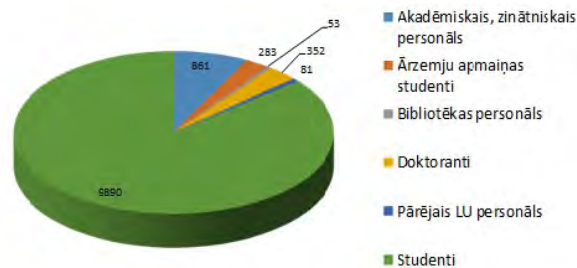
2015. gadā LU Bibliotēkā bija 17 085 reģistrētie lietotāji. Lielākais to skaits – 6023 fiksēts Bibliotēkā Raiņa bulvārī, bet 4314 – Bibliotēkā Aspazijas bulvārī.

Kopumā LU Bibliotēku apmeklējušas un bibliotēkas pamatpakalpojumus izmantojušas 458 506 personas, iepazīstoties ar informācijas resursiem lasītavās – 90602 vienības izmantotas uz vietas, bet kopumā klientiem izsniegtas 536216 vienības, t.sk., izmantojot četru pašapkalpošanās iekārtu servisu, – 53 910 vienības. Lielākais lietotāju skaits, kas izmantojis pašapkalpošanās iekārtu, reģistrēts Bibliotēkā Raiņa bulvārī – 16694 un Bibliotēkā Aspazijas bulvārī – 15403. Pirmā pašapkalpošanās iekārta tika iegādāta Humanitāro zinātņu bibliotēkai, ko 2015. gadā izmantojuši 14 775 lietotāji, bet kopš septembra modernākā pašapkalpošanas iekārta tiek izmantota Dabaszinātņu bibliotēkā – kopumā 2994 interesenti.

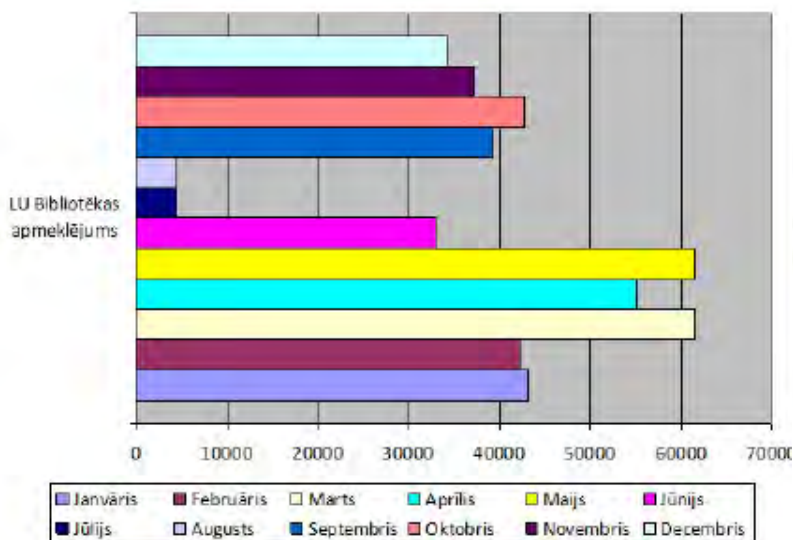
Reģistrētie lietotāji 2015. gadā

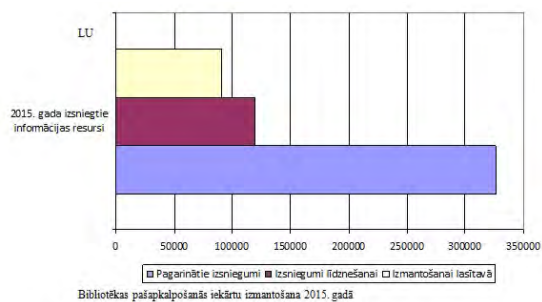
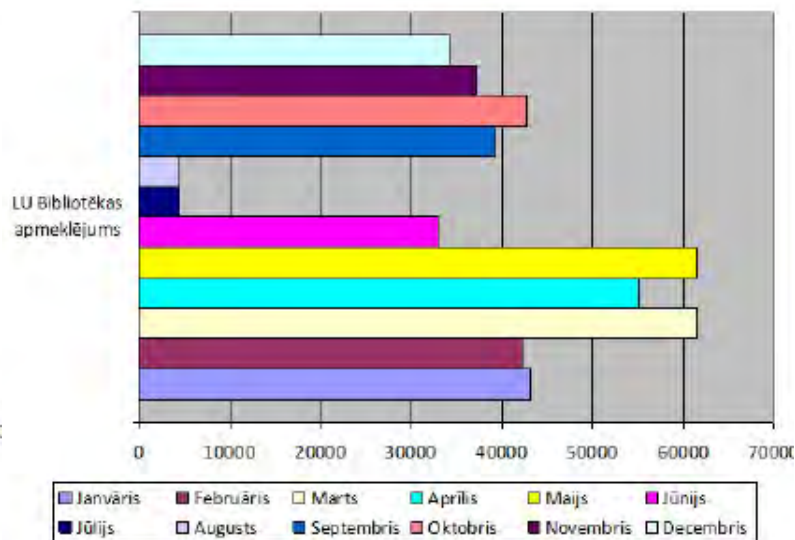
Reģistrēto lietotāju grupas

Bibliotēku tieši apmeklējušo personu skaits

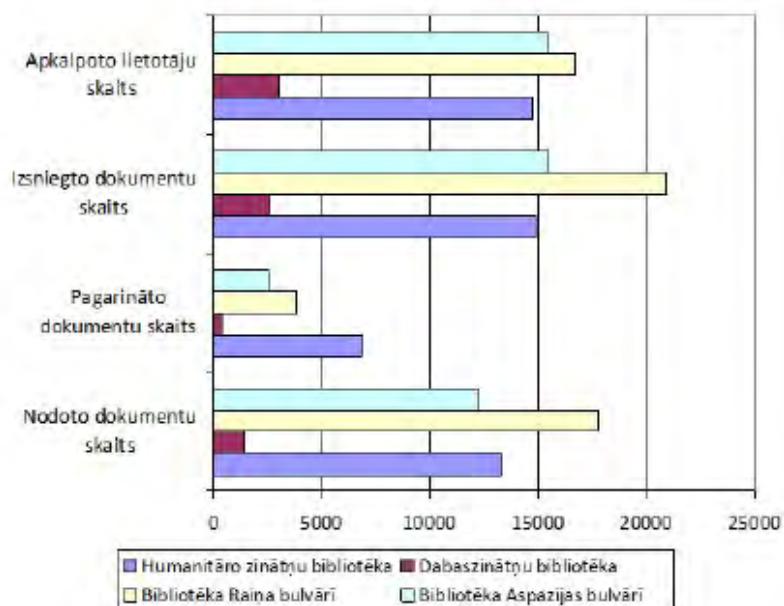
Vienas dienas apmeklējums LU Bibliotēkā

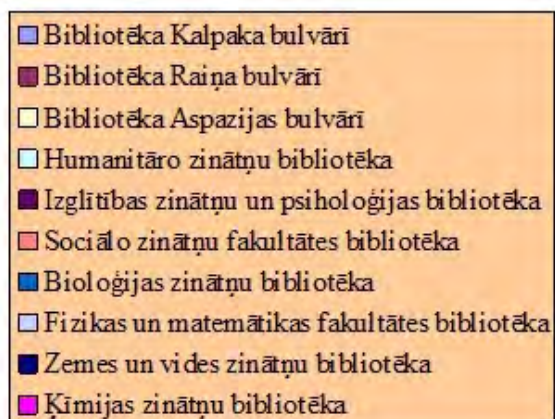
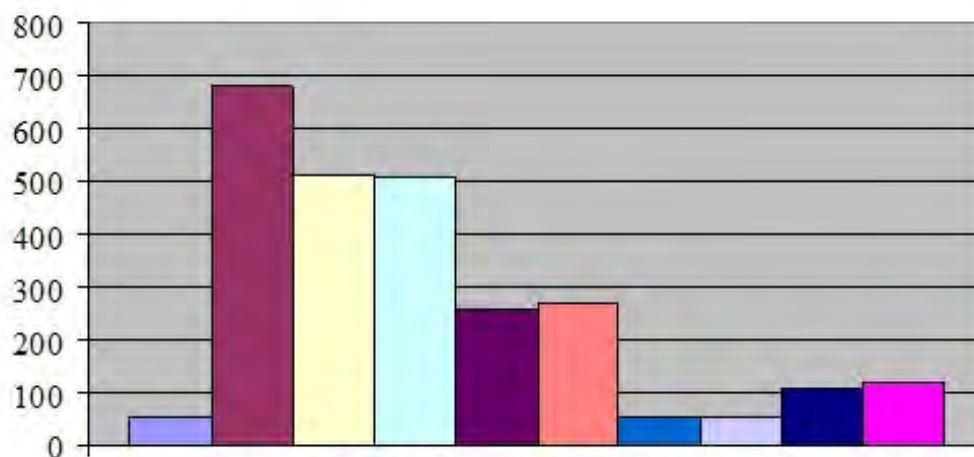
LU Bibliotēkas pašapkalpošanās iekārtu izmantošana 2015. gadā

Vienas dienas apmeklējums LU Bibliotēkā

Apmeklējumu skaits 26.05.2015

LU Bibliotēka no 2009. gada nodrošina dokumentu digitalizāciju

Digitalizēto dokumentu skaits

285 dokumenti

Digitalizēto dokumentu lappušu skaits

42 174 lpp.

Interesantākais digitalizētais dokuments

P. Šmita kolekcijas izdevumi

Viena diena Bibliotēkas darbā

Lietotāju apkalpošanā iesaistīto darbinieku apkopotā statistika

2015. gada 23. marts – LU Bibliotēku dienas laikā apmeklējuši 2640 lietotāji

Bibliotēkas nosaukums	Lietotāju skaits 23.03.	Apmeklējums 1 stundas laikā	Izsniegums 23.03.	Izsniegums 1 stundā	Dokumentu nodošanas termiņa pagarinājumi 23.03.	Dokumentu nodošanas termiņa pagarinājums 1 stundā	Dokumentu pieprasījumi 23.03.	Dokumentu pieprasījumi 1 stundā	Nodotie dokumenti 23.03.	Nodotie dokumenti 1 stundā
Bibliotēka Aspazijas bulvārī	570	47,5	121	10	414	34,5	26	2,1	151	12,5
Bibliotēka Raiņa bulvārī	696	58	142	11,8	437	36,4	36	3	143	11,9
Bibliotēka Kalpaka bulvārī	23	2,8	4	0,5	9	1,1	0	0	4	0,5
Fizikas-matemātikas fakultātes bibliotēka	45	5,6	35	4,4	70	8,8	2	0,25	28	3,5
Humanitāro zinātņu bibliotēka	630	57,3	138	12,5	613	55,7	55	5	134	12,18
Izglītības zinātņu un psiholoģijas bibliotēka	252	22,9	69	6,2	181	16,4	85	7,7	98	8,9
Sociālo zinātņu fakultātes bibliotēka	130	11,8	25	2,2	89	8	40	3,6	20	1,8

LU Bibliotēkas gada projekts

Projekta dalībnieces G. Rozenberga un I. Rampāne, saņemot Atzinības rakstu

LU Bibliotēkā tiek realizēts 2009. gadā uzsāktais ilgtermiņa projekts *OpenAire2020*. Minētā projekta ietvaros tiek pildītas Nacionālā atvērtās piekļuves dienesta funkcijas, kurās ietilpst arī dalība projektos FOSTER un PASTEUR4OA. Būtiskākais veikums 2015. gadā:

- Nacionālā atvērtās piekļuves dienesta tīmekļa vietnes „napd.lu.lv” izveide
  - Starptautiskās konferences „Atvērtā zinātne – pētnieku ieguvums 21. gadsimtā” organizēšana
  - Atvērtās piekļuves e-kursa „Open Science” izveide
  - Atvērtās piekļuves politikas izstrāde
2015. gadā Nacionālā atvērtās piekļuves dienesta darbs atzinīgi novērtēts Latvijas Atvērto tehnoloģiju asociācijas konkursā. Konkursa balvu svinīga pasniegšana notika 2016.

gada 28. janvārī konferencē „Atvērtas tehnoloģijas un viedi risinājumi”, kuras laikā Nacionālais atvērtās piekļuves dienests saņēma Atzinības rakstu kategorijā „Atvērtākā iestāde” – par izcilu atvērtības principu ievērošanu efektivitātes un kvalitātes nodrošināšanā.

Izstāde – tradīcija

Jau par tradīciju ir kļuvis LU Bibliotēkas kolektīva veidotais izstāžu cikls par godu LU gadadienām. 2015. gada 22. septembrī konferences „LU Rakstu nozīmība: nenovērtēta vai pārvērtēta” ietvaros tika atklātas trīs izstādes – LU Bibliotēkas dāvana LU 96. dzimšanas dienā – standu un virtuālā izstāde „[Pēc 4 mirkļiem 100 gadi: LU Raksti](#)” un izdevumu izstāde „[LU Raksti 1921–2015](#)”.

Izstādes trīs formātos iespējams uzzināt, kurās Latvijas Universitātes Bibliotēkas nozaru bibliotēkās glabājas LU Raksti, ņemot vērā agrākos un līdz mūsdienām mainītos fakultāšu nosaukumus.

LU Bibliotēkas bibliotekārs

R. Baranovs prezentē virtuālo izstādi

Standu izstāde „Pēc 4 mirkļiem 100 gadi: LU Raksti”

Izdevumu izstāde „LU Raksti 1921–2015”

LU Bibliotēkas organizēto konferenču daudzveidība

2015. gadā LU Bibliotēka organizējusi trīs tematiski atšķirīgas konferences.

Konference „Albums *Terra Mariana* – kā pagātnes spoguļi” notika 2015. gada 26. februārī Latvijas Universitātes 73. konferences ietvaros. 2014. gada 27. septembrī albuma „Terra Mariana. 1186–1888” faksimilu Latvijas Universitātei uzdāvināja LNB direktors Andris Vilks, sveicot augstskolu 95. gadadienā.

Konferences referenti. No kreisās: Daugavpils Universitātes asoc. profesors Dr.hist. Henrihs Soms, Dr. hist. Andris Levāns, Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktors Andris Vilks, Latvijas Universitātes docents Dr. hist. eccl. Andris Priede

Konferences saturs piesaistīja daudzus speciālistus – vēsturniekus, mākslas vēsturniekus, restauratorus, kā arī citus interesentus

Albums „Terra Mariana. 1186–1888”

No 2015. gada 18. līdz 19. maijam Tartu Universitātē notika trīs Baltijas valstu universitāšu bibliotēku kopīgi organizēts profesionāls seminārs, kurā Latvijas Universitātes bibliotēkas, Viļņas Universitātes bibliotēkas un Tartu Universitātes bibliotēkas speciālisti diskutēja par zinātniskai bibliotēkai aktuālu tematu – „Defining Research Libraries to Implementing 21st Century Research Universities”.

Latvijas Universitātes rektors prof. Indriķis Muižnieks uzrunā konferences dalībniekus

2015. gada 22. septembrī LU Humanitāro un sociālo zinātņu centrā Kalpaka bulvārī 4, notika LU Bibliotēkas organizēta un LU 96. gadskārtai veltīta zinātniskā konference „LU Rakstu nozīmība: nenovērtēta vai pārvērtēta”, kas pulcēja pētniekus, mācībspēkus, publikāciju autorus, sastādītājus, izdevējus. Konferenci atklājot, LU rektors profesors Indriķis Muižnieks uzsvēra LU Rakstu nozīmību kā LU zinātniskā devuma atspoguļojumu, norādot, ka LU Raksti vienmēr ir uzskatīti par LU zīmola daļu, ar kuru Universitāte ir pazīstama pasaulē.

Bibliotēkas krājums

Bibliotēkā esošo dokumentu kopskaits

1 674 440 eksemplāri

Saņemtais apjomīgākais dāvinājums

Ošu ģimenes dāvinājums –
2 963 eksemplāri

Saņemtā mazākā formāta grāmata

Clarendon, Edward Hyde, Earl . The history of the rebellion and civil wars in England, begun in the year 1641 :with the precedent passages, and actions, that contributed thereunto, and the happy end and conclusion thereof by the King's blessed restoration, and return upon the 29th of May, in the year 1660. Oxford : Printed at the Theater, 1705-<1706>.

Saņemtais vērtīgākais manuskripts

Muncis, Laimonis. Sarakste starp Aleksandru Laursonu un Laimoni Munci [manuskripts] : [arhīva materiālu kopa]. [1943–2007]. 26 mapes (356 vienības).

Francijas iedzīvotāja Huguette Laurson uzdāvināja LU Bibliotēkai sava dzīvesbiedra latvieša Aleksandra Laursona no Laimoņa Munča saņemtās vēstules. Sarakste atspoguļo politisko un sociālo dzīvi Latvijā un aptver periodu no 1943. līdz 2007. gadam

Sarežģītākais izveidotais bibliogrāfiskais ieraksts kopkatalogā

Bloch, Marcus Elieser. Allgemeine Naturgeschichte der Fische : [Fischtafeln aus dem Werk] : [altkolorierte Kupferstiche]. [Berlin : Selbsverlag des Verfassers], [1782–1795].

M.E. Bloha ihtioloģijas enciklopēdijas attēlu izlase atsevišķu izvilkumu veidā. Attēlu albumā apkopotas atsevišķas vara grebuma gravīras no dažādiem sējumiem.

2015. gadā jauno saņemto dokumentu kopskaits

19 880 eksemplāri

Saņemtais senākais izdevums

Ošu ģimenes dāvinājums

Clarendon, Edward Hyde, Earl . The history of the rebellion and civil wars in England, begun in the year 1641 :with the precedent passages, and actions, that contributed thereunto, and the happy end and conclusion thereof by the King's blessed restoration, and return upon the 29th of May, in the year 1660. Oxford : Printed at the Theater, 1705-<1706>.

Latvijas Valsts prezidenta Raimonda Vējoņa dāvinājums

Grāmata „Pulcējaties zem latviešu karogiem!” (2013).

Grāmata ar veltījuma ierakstu: „Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātei! Pateicos par iesaisti Valsts aizsardzības koncepcijas izstrādes diskusijas organizēšanā! Aizsardzības ministrs Raimonds Vējonis. 2015. gada aprīlī.” Grāmata atrodas LU Sociālo zinātņu fakultātes bibliotēkas krājumā

E resursu repozitorijs

Ierakstu kopskaits 26 199 vien.

Arhivēti ieraksti 451 vien.

Skatīto pilnteksta datņu skaits 1 126 618 datnes

Skatītākā vienība – 3875 reizes Detlovs, Vilnis, Podnieks, Karlis. 2014.

[Introduction to Mathematical Logic.](#)

LU Bibliotēkas 2015. gada labākie darbinieki

LU Bibliotēkas direktore Iveta Gudakovska intervē šī titula ieguvējus

Iveta Gudakovska

Atzinību ieguvušie darbinieki ar Goda nosaukuma apliecinājumu un apsveikuma rozēm 2016. gada 8. janvārī. No kreisās: I.Veigura, G.Rozenberga, R.Kore, R.Baranovs, I.Rampāne, D.Gavare, R.Alkšbirze.
Foto T.Grīnbergs

Iveta Gudakovska:

Latvijas Universitātē (LU) ir iedibināta lieliska tradīcija – nominēt kolēģus balvai „[Gada darbinieks](#)”. Universitātē strādā tik daudz labu un lojālu darbinieku, ka visus nav iespējams izvirzīt. Tāpēc esmu nolēmusi izveidot LU Bibliotēkas gada nomināciju „LU Bibliotēkas gada labākais darbinieks”, tā novērtējot un publiskojot to Bibliotēkas darbinieku vārdus, kas no mūsu kolektīva ir devuši lielāko ieguldījumu LU darbībā un kaldinājuši LU Bibliotēkas panākumus, ar kuriem lepojamies 2015. gadā. Goda nosaukuma pretendentes izvirzīja un savu izvēli pamatoja departamentu vadītājas A. Volkova un I. Vēliņa-Švilpe, kā arī LUB direktores vietniece M. Saviča.

Rita Alkšbirze ekskursantiem demonstrē pašapkalpošanās iekārtu. Foto E. Ģevele

Iveta Gudakovska:

Rita, Tu sāki strādāt LU Bibliotēkā vēl studiju laikā un tagad savu darba dzīvi jau 11 gadus velti izvēlētajai specialitātei vienā darba vietā. Vai tas nozīmē, ka Tu vēl arvien atrodi kaut ko jaunu un aizraujošu profesijā?

Rita Alkšbirze:

Jā, katru gadu nākas pieņemt kādus jaunus izaicinājumus un uzdevumus, līdz ar to nav bijis iemesla ieslīgt ikdienas rutīnā.

Iveta Gudakovska:

Pēc vairāku gadu darba mums ir izdevies piepildīt ilgi loloto sapni – izveidot īpaši projektētu bibliotēku, kas atbilst visām mūsdienu akadēmiskās dzīves prasībām. Pirms Dabaszinātņu bibliotēkas atvēršanas LU Akadēmiskajā centrā Torņakalnā piedāvāju Tev uzņemties atbildību par šo bibliotēku. Pastāsti, kādas bija Tavas izjūtas toreiz un kas Tevi pamudināja pieņemt šo piedāvājumu?

Rita Alkšbirze:

Man patīk pārmaiņas un arī jauni uzdevumi. Aicinājums uzņemties atbildību par Dabaszinātņu bibliotēku nāca īstajā laikā, un nedaudz arī apzinājos, ka tas būs man jādara. Tāpēc domās jau biju tam gatava. Ir patīkami piedzīvot pārmaiņas un sākt kaut ko pavisam jaunu un neierastu. Bet visvairāk ir prieks, ka pirms tam padarītais Ķīmijas zinātņu bibliotēkā novedis pie rezultāta pavisam jaunā līmenī Dabaszinātņu bibliotēkā.

Iveta Gudakovska:

Kas ir tie jaunie profesionālie darba uzdevumi un pienākumi, kas Tev tagad ir jāmācās?

Rita Alkšbirze:

Pamatā varu izmantot jau iepriekšējo pieredzi, bez tās noteikti nevarētu iztikt. Būtiski ir izmainīt domāšanu jaunās Bibliotēkas vajadzībām, tās darbības nodrošināšanai, – jāsaprot, kas ir LU Akadēmiskā centra mērķau-

ditorija un ko tā vēlas.

Iveta Gudakovska:

Lai Dabaszinātņu bibliotēka sāktu darbu, visam mūsu kolektīvam bija daudz un organizēti jāstrādā. Tomēr 2015. gada rudenī „ugunskristības” bija jāiztur Tev pašai. Vai Tu cerēji uz administrācijas atzinību par šo veikumu?

Rita Alkšbirze:

Nē, negaidīju. Paldies par novērtējumu!

Iveta Gudakovska:

Dabaszinātņu bibliotēka ir tā, kurā vispirms vēlas strādāt bibliotekāra amata pretendenti un nozares studenti. Vai izjūti konkurenci?

Rita Alkšbirze:

Vienmēr jau var pieņemt jaunus izaicinājumus, nevis konkurēt. Man patīk dalīties ar savām zināšanām un labprāt tās nododu saviem jaunākajiem kolēģiem. Piemēram, Dabaszinātņu bibliotēkā darbu uzsākusi bibliotekāre Elva Ģevele, kuru apmācīju. Sākumā bija grūti, jo jaunajā ēkā, kas tikko sākusi funkcionēt, nepieciešamas ne tikai prasmes, bet arī spēja nodibināt kontaktus. Elva ir labi iejutusies darbā gan ar studentiem, gan mācībspēkiem.

Ilze Veigura Bibliotēkā Raiņa bulvārī. Foto I. Vēliņa-Švilpe

Iveta Gudakovska:

Ilze! 2015. gadā Tu veiksmīgi izturēji pārbaudes laiku bibliotekāra amatā un kļuvi par Gada bibliotekāru. Kādas bija Tavas izjūtas, saņemot šo atzinību?

Ilze Veigura:

Es biju ļoti pārsteigta par atzinību. Man tas bija liels pagodinājums būt starp darbiniekiem, kas bibliotēkā strādā jau vairāku gadu garumā un savas spējas un prasmes

ir apliecinājuši, tāpēc šo atzinību uztvēru kā sava veida uzticības kredītu un stimulu veikt darba pienākumus pēc iespējas labāk.

Iveta Gudakovska:

Uzsākot darba gaitas, Tu saņēmi ļoti atbildīgu uzdevumu – izstādes „Akadēmiskais teoloģijas žurnāls „Ceļš” 80 gadus ceļā ar Teoloģijas fakultāti” veidošanu un tās atklāšanas pasākuma vadīšanu. Tu ar to tiki galā ļoti labi, kā arī parādīji, cik veiksmīgi darbinieks var izmantot savas mākslas vēstures zināšanas bibliotēkas darba spilgtināšanā. Vai maģistrantūras studijās iegūtās zināšanas arī turpmāk izmantosi?

Ilze Veigura:

Kopumā mākslas vēsture tās dažādajos aspektos ir mans pētniecības un interešu lauks, tāpēc vienmēr esmu priecīga dalīties zināšanās un iespaidos gan par aktuālajiem procesiem, gan klasiskajām vērtībām mākslā. Zināšanas esmu izmantojusi, vadot ekskursijas un iepazīstinot ne tikai ar LU Bibliotēkas vēsturisko attīstību, piedāvājumiem pakalpojumiem un kolekcijām, bet arī mākslas darbiem, kas atrodas Bibliotēkā Raiņa bulvārī. Darba gaitā ir izveidots buklets, kurā var izlasīt koncentrētu informāciju un apskatīt gleznu, grafikas darbu produkcijas. Šajā numurā ir lasāms raksts par mākslas darbiem, to autoriem un nozīmi bibliotēkā. Sasaiste ar mākslu noteikti kalpo par iedvesmas avotu vizuālo materiālu gatavošanā un izstāžu veidošanā.

Iveta Gudakovska:

Kā Tu raksturotu kolēģus, ar kuriem strādā diendienā kopā?

Ilze Veigura:

Darbu uzsāku bijušajā Zemes un vides zinātņu bibliotēkā, kur mani ļoti laipni uzņēma un ar lielu atbildību darbam sagatavoja ilggadēja bibliotēkas darbiniece Valija Liepkalne. To pašu varu teikt arī par Ilgu Rampāni, kas ļoti pacietīgi apmācīja mani darbam ar sistēmu, ņemot vērā, ka man nebija nekādas iepriekšējas pieredzes vai attiecīgās jomas izglītības. Tāpēc varu apgalvot, ka kolektīvā tiku uzņemta draudzīgi un šādu attieksmi jūtu arī no pārējiem kolēģiem, ar kuriem strādāju ikdienā. Tas ir ļoti svarīgi, ka apkārt ir cilvēki, kas uzticas, atbalsta un dalās pieredzē un zināšanās.

Iveta Gudakovska:

Mēs esam Tev uzticējuši darbu Bibliotēkas lietotāju ap-

kalpošanā. Kā Tu jūties ikdienas tiešā saskarē ar studentiem, profesoriem un citiem apmeklētājiem?

Ilze Veigura:

Darbs intelektuālā vidē, kāda ir LU Bibliotēkā, noteikti ir papildu dzinulis individuālai attīstībai. Atceros, ka pirmajās dienās kāds no darbiniekiem jautāja, vai mani nebaida rutīna, kas ar laiku iestāsies šajā darbā. Tomēr droši varu apgalvot, ka vēl neesmu to izjutusi, jo darba pienākumu spektrs ir plašs, darba vide dinamiska, katra situācija atšķirīga, tāpēc nav laika ieslīgt rutīnā. Esmu sapratusi, ka nozīmīgs elements Apkalpošanas departamentā ir komandas darbs, kas mijas ar augstu individuālu atbildības izjūtu.

Iveta Gudakovska:

Tagad Tev ir divas lomas: students un pasniedzējs. Tu vadi nodarbības studentiem un palīdzi viņiem kļūt par veiksmīgiem informācijas avotu lietotājiem. Vai sasniegtie rezultāti Tev sagādā gandarījumu?

Ilze Veigura:

Sākotnēji nodarbību vadīšana bija liels pārbaudījums. Kopumā pats nozīmīgākais posms bija gatavošanās tam, jo, nākot no citas sfēras, vajadzēja apgūt jaunu informāciju un spēt to pasniegt tādā veidā, lai ne tikai man pašai, bet arī citiem būtu skaidra attiecīgā tematika. Šajā aspektā man kā jaunam darbiniekam ļoti palīdzēja bibliotēkas kolēģu vadītās nodarbības, kas bija paraugs, kā arī apziņa, ka neskaidrību gadījumā varu vērsties pēc padoma, ko arī darīju. Tāpēc sākotnēji cītīgi mācījos es pati, lai iegūtās zināšanas varētu nodot tālāk. Varu teikt, ka nodarbību vadīšana sagādā lielu gandarījumu, redzot, ka studenti ir ieinteresēti, uzdod jautājumus un ar interesi veic uzdevumus. Tāpat ir patīkami redzēt, ka iegūtās zināšanas studenti izmanto, nākot uz bibliotēku, un spēj patstāvīgi atrast sev nepieciešamos informācijas resursus gan bibliotēkas plauktos, gan datubāzēs. Tas liecina, ka ieguldītais darbs nav velts, un rezultāti ir skaidri redzami.

Iveta Gudakovska:

Ilga, Tavs darba mūžs ir veltīts tikai un vienīgi Latvijas Universitātei. Kas ir tā motivācija, kas nosaka lojalitāti vienai darba vietai?

Ilga Rampāne:

Par šo jautājumu esmu daudz domājusi un viennozīmīgu atbildi neesmu radusi. Esmu strādājusi

Ilga Rampāne zinātniskajā konferencē „LU Rakstu nozīmība: nenovērtēta vai pārvērtēta”. Foto T. Grīnbergs

dažādās bibliotekārā darba jomās, un kārtējās jomas apguve bija jauns izaicinājums, kas mani aizrāva. Liela nozīme bija arī mūžam mainīgai, jauneklīgai augstskolas videi un kolēģiem, kas mani skoloja, ieinteresēja, veicināja izaugsmi, novērtēja manas spējas, ļāva darboties un mācīties pašai.

Iveta Gudakovska:

2009. gadā, uzsākot dalību starptautiskā projektā *OpenAire*, LU Bibliotēka bija iniciatore atvērtās piekļuves institucionālā repozitorija izveidei Universitātē. Tagad tā ir kļuvusi par nozīmīgu vietni LU publikāciju publiskai pieejamībai. 2015. gadā LU E resursu repozitorijs ir ievērojami papildināts un pārgājis uz jaunu programnodrošinājumu. Ko Tev nozīmē darbs Repozitorija informācijas strukturēšanā, palīdzības sniegšana visiem interesentiem par publikāciju pievienošanu un reāla materiālu organizācija?

Ilga Rampāne:

LU intelektuālo resursu saglabāšanas un izplatīšanas nodrošināšana, LU zinātnisko pētījumu rezultātu popularizēšana un LU atpazīstamības veicināšana.

Iveta Gudakovska:

Tu esi aktīvi iesaistījies visās atvērtās piekļuves attīstības jomās, kas var dot pienesumu Latvijas valstij un LU. Es pat nevaru vairs iedomāties, kā *OpenAire2020* projekta grupa varētu iztikt bez Tavas beznosacījumu dalības visās projekta aktivitātēs. Kāpēc īsti Tu iesaistījies?

Ilga Rampāne:

Mani vada pārliecība par reālo ieguvumu LU un sabiedrībai.

Iveta Gudakovska:

Vai biji pārliecināta, ka Bibliotēkas vadība Tevi novērtēs un piešķirs „LU Bibliotēkas gada labākā darbinieka” godu?

Ilga Rampāne:

Es par to nedomāju un negaidīju. Ir patīkami, ja padarītais darbs tiek novērtēts, taču es nestrādāju tālab.

Iveta Gudakovska:

Tevi pazīst viss LU akadēmiskais personāls, kam ir publikācijas un problēmas ar to piesaisti LUIS publikāciju datubāzei. Tu neatlaidīgi, pamatīgi, iecietīgi un pacietīgi, mērķtiecīgi, stingri un noteikti izglīto par publikāciju novērtēšanu, citējamību, pievienošanu „Mans LUIS” sadaļā „Pētniecība” un ar to saistītiem jautājumiem. 2015. gadā Tu esi sniegusi neskaitāmas tiešas un tiešsaistes konsultācijas, esi vadījusi 16 LU akadēmiskajam personālam organizētas nodarbības. Kādi ir mūsu pārsniedzēji, nonākot apmācāmo lomā?

Ilga Rampāne:

Dažādi – gan ieinteresēti un izzinātkāri, uzmanīgi un atbalstoši, gan nepacietīgi, noraidoši un dažreiz arī augstprātīgi. Skumji, ka ikdienā, mācot citus, daļa pārsniedzēju nevēlas mācīties paši.

Iveta Gudakovska:

Novēlu Tev nebeidzamu atvērtību jauniem izaicinājumiem, īpaši tiem, kas ļoti ir vajadzīgi LU attīstībai.

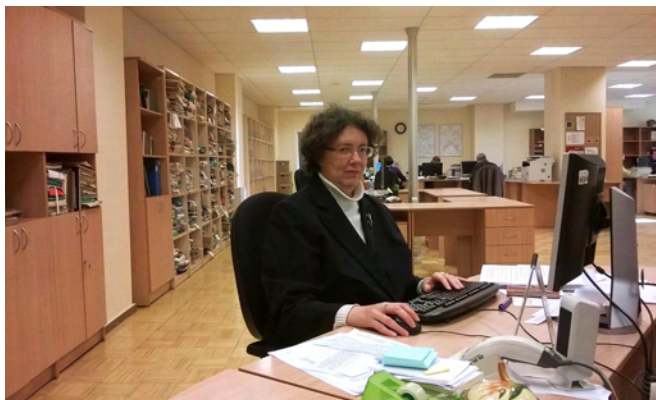
Iveta Gudakovska:

Rūta, vai Tu jūties piederīga mūsu kolektīvam pusotra darbapada laikā LU Bibliotēkā? Ar ko mūsu bibliotēka atšķiras no Tavas iepriekšējās darba vietas?

Rūta Kore:

Es līdz šim esmu strādājusi divās ļoti dažādās bibliotēkās – Latvijas Policijas akadēmijā un Rīgas Ekonomikas un kultūras augstskolā. LU ir pati lielākā, te ir stingri nodalīta lasītāju apkalpošana un *iekšējie* darbi, kā arī tiek veikts pētnieciskais darbs. Lai gan bibliogrāfiskais apraksts un UDK jau visur ir vienādi.

Liels paldies kolēģiem, kas palīdzēja iejusties jaunajā darba vietā!

Rūta Kore savā darba vietā Lielvārdes ielā. Foto I. Bebre

Daina Gavare grāmatu atvēršanas svētkos „Mārtiņdiena Bibliotēkā: noslēdzošā rektoru bibliogrāfiju triloģija”. Foto S. Livdāne

Iveta Gudakovska:

Visus uzticētos amata pienākumus Tu veic ar lielu atbildību, precīzi un laikā. Kolēģi jau ir pārliecinājušies par Tavu profesionālo ieinteresētību un lojalitāti darba devējam. Vai tas nozīmē, ka īstajā laikā esi īstajā vietā?

Rūta Kore:

Es nemaz savādāk nespēju iztēloties. Jā, protams!

Iveta Gudakovska:

Mēs Tev uzticējam atbildīgus pasūtījumus – prof. Ulda Vikmaņa un bijušo rektoru prof. Jura Zaķa un prof. Mārča Auziņa bibliogrāfijas sastādīšanu. Biju ļoti iepriecināta, ka jau ar pirmo izdruku Tu saņēmi minēto profesoru atzinību. Līdz ar to Tev bija iespēja ļoti personīgi saskarties ar ievērojamām LU personībām. Vai tas palielināja Tavu atbildību un darba kvalitātes nozīmību?

Rūta Kore:

Es bibliotēku sfērā strādāju jau no 1993. gada, tātad man jau ir darba pieredze. Tāda mēroga bibliogrāfijas es gan līdz šim nebiju veidojusi, tā man ir jauna un interesanta pieredze. Savu darbu cenšos veikt pēc labākās sirdsapziņas jebkurā gadījumā. Kaut gan iespēja saskarties ar tāda mēroga personībām vienmēr ir nozīmīga.

Iveta Gudakovska:

Vai Tev bija nojausma par to, ka esi izvirzīta „LU Bibliotēkas gada darbinieka” nosaukumam?

Rūta Kore:

Nē, man tas bija patīkams pārsteigums. Paldies par izrādīto uzticību!

Iveta Gudakovska:

Daina! Strādājot LU Bibliotēkā ilgu gadu, Tev ir bijusi iespēja sevi realizēt dažādos amatos. Kā Tu raksturotu eksperta amata pienākumus?

Daina Gavare:

Mana profesionālā darbība daudzu gadu garumā ir saistīta tikai ar darbu bibliotēkā. Esmu iepazinusi gan komplektēšanas nianšes, gan lietotāju vajadzības, gan ar krājuma veidošanu saistītus pienākumus, strādājot komandā un individuāli. Darba procesi, kas ir apgūti un zināmi, laika gaitā rada pieradumu un rutīnu. Jauns piedāvājums ir kā izaicinājums – dzīvot līdzīgu laiku, apgūstot jaunas iemaņas, kā arī papildināt jau esošās prasmes ar jaunām zināšanām. Eksperts kā amats man personīgi nozīmē uzņemties atbildību par padarīto, apgūt jaunus, sarežģītākus darba procesus. Tas ir augsts novērtējums arī no darba devēja puses.

Iveta Gudakovska:

LU zinātnieku publikāciju rediģēšanu Tu veic kārtīgi, atbildīgi un 2015. gadā esi apguvusi lielu ierakstu apjomu. Šie ieraksti top, pateicoties labai komunikācijai akadēmiskajā vidē, kas parādās skaistos, saturiskos rezultātos. Vai izjūti sevi kā līdzvērtīgu komunikācijas partneri?

Daina Gavare:

Komunikācija akadēmiskajā vidē ir ikdienas darba sastāvdaļa, jo, saņemot jautājumus, uz tiem ir jāatbild, jāsniedz rakstveida skaidrojums vai konsultācija gan mutvārdos, gan elektroniski. Dažkārt publikācijas ierakstam ir nepieciešami precizējumi atbilstoši bibliogrāfiskā apraksta standartam, ja autors tos norādījis nepilnīgi.

Iveta Gudakovska:

Tu esi pievērsusies Kurzemes literatūras un mākslas biedrības darbībai, un pētījuma pirmais rezultāts ir izstāde „Kurzemes literatūras un mākslas biedrības izdevumi un tās bibliotēka”. Šo darbu es vērtēju kā paraugu vai standartu Bibliotēkas izstāžu darbā. Kā Tu pati vērtē izdarīto? Vai esi pārliecināta, ka izstāde sasniegusi mērķauditoriju?

Daina Gavare:

Izstādes materiāls tika rūpīgi apzināts un pētīts, sadarbojoties vairākām institūcijām – LU Bibliotēkai, LU Akadēmiskajai bibliotēkai un LU Latvijas vēstures institūtam. LU Bibliotēkas krājumā ir saglabājušies unikāli, pirms 200 gadiem iespiesti Kurzemes literatūras un mākslas biedrības statūti, zinātnisko rakstu krājumi, ziņojumi un pārskati, vispārīgi uzziņu izdevumi, mācību grāmatas un literatūra latviešu valodā, kuru mērķis bija izglītēt latviešu tautu. Kurzemes literatūras un mākslas biedrība ir vienīgā no 19. gadsimtā dibinātajām biedrībām, kas uzlūkojama par Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) idejisku priekšteci.

Izstādes materiāls, nenoliedzami, ar savu tematiku un senatnīgumu īpaši saistīja vēstures pētniekus, fakultātes mācību spēkus, kas piedalījās semināra un izstādes atklāšanā. Apzinoties šo materiālu nozīmību un vērtību, to var dēvēt par vienu no LU Bibliotēkas krājuma īpašajām kolekcijām, kas ir saglabājusies kā liecība par 19. gadsimta kultūras aktivitātēm un zinātnes atklājumiem. Būtu jauki, ja šādas kopprojektu izstādes biežāk papildinātu nozīmīgu pasākumu norisi attiecīgo nozaru speciālistu vidē.

Iveta Gudakovska:

Tu arī esi piedalījies „Bibliotēku dārgumu” izstādes ekspozīcijas maiņā. Kas jauns šajā izstādē un kam Tu aicini pievērst uzmanību?

Daina Gavare:

„Bibliotēkas dārgumu” izstāde tika papildināta ar jauniem eksponātiem, sagatavojot tiem paskaidrojošos tekstus. Izdevumi ir vairākās valodās, pamatā angļu valodā, un tiem bija nepieciešams tulkojums. Ekspozīcijas sagatavošanu jeb izdevumu atlasī veica kolēģi. Savukārt es piedalījos izstādes noformējuma veidošanā. Arī šim procesam nepieciešama gan precizitāte, gan pacietība, jo daži izdevumi ir tik maza formāta, ka tos grūti pamanīt. Lai gūtu pārskatāmu ieskatu par izstādes nozīmīgākajiem eksponātiem, iesaku apmeklētājiem sākumā

ielūkoties audiogida izveidotajā informācijā.

Iveta Gudakovska:

Novēlu Tev būt arī nākamā gada Gada balvas nominantu vidū, un turpini iesākto projektu, gatavojot pētniecības rezultātu atspoguļojumu!

Bibliotekārs Rinalds Baranovs virtuāli iepazīstina „ēnotāju” ar LU Bibliotēku. Foto A. Volkova

Iveta Gudakovska:

Rinald, profesore Gunta Roziņa par Tevi teica: „... bibliotekāra attieksme gan pret pasniedzējiem, gan studentiem ir draudzīga, Rinalds vienmēr ir atsaucīgs un tolerants jebkurā situācijā.” Vai Tu domā, ka visi Bibliotēkas apmeklētāji Tevi tā uztver?

Rinalds Baranovs:

Ir ļoti patīkams pārsteigums par profesores atzinīgiem vārdiem. Protams, katrs Bibliotēkas apmeklētājs ir ar savu viedokli, tāpēc vienu konkrētu izteikumu nevar uztvert kā vienīgo mana darba raksturojumu. Katrā ziņā ir prieks censties.

Iveta Gudakovska:

Ko Tev nozīmē titula „LU Bibliotēkas 2015. gada labākais darbinieks” iegūšana?

Rinalds Baranovs:

Tas noteikti ir pagodinājums, un ir patīkami apzināties, ka mans darbs tiek novērtēts. Jāuzsver arī tas, ka šis tituls neattiecas tikai uz ikdienas darbu apkalpošanā u.tml., tāpēc vēl jo vairāk pozitīvi ir tas, ka papildu pieņēmumi tiek atzinīgi novērtēti.

Iveta Gudakovska:

Tiešā darba vadītāja Aldona Volkova Tavu darba kvali-

tāti raksturo kā nemainīgi labu. Mēs redzam, ka Tu plāno savu laiku un darbu, labo savas kļūdas un, ja pamani tās citu kolēģu darbā, nenoklusē, bet mudini kļūdas labot. Vai tieši tāds Tu esi arī ārpus darba?

Rinalds Baranovs:

Darbs ir darbs, kur būtiski no kļūdām mācīties, tāpēc vēlētos aicināt manus norādījumus uz kļūdām neuztvert kā skarbu kritiku, bet gan mājienu, kā būtu labāk un korektāk. To vēl varētu attiecināt uz vairāku gadu garumā manis veidotajiem jauniešu interneta portāliem, ko esmu pārvaldījis, toties darbu ar ikdienu ārpus tā nemēdzu jaukt kopā.

Iveta Gudakovska:

Pēc mana uzaicinājuma 2015. gadā Tu uzņēmies virtuālās izstādes „Pēc četriem mirkliem 100 gadi: LU Raksti” veidošanu. Pateicoties Tavai iniciatīvai un radošumam, tā tapa jaunā satura izklāsta formā un interesantā dizainā. Vai Tev pašam ir gandarījums par rezultātu? Ko Tu gribētu darīt savādāk, ja saņemtu atkārtotu piedāvājumu?

Rinalds Baranovs:

Gandarījums ir par to, ka darbs tika pabeigts laikus, idejas realizētas, bet vienmēr var vēl labāk. Ja saņemtu atkārtotu piedāvājumu, tad es vēlētos veidot izstādes ārpus LU portāla „rāmjiem”, kur manas iemaņas un ideju realizācija ir ierobežota.

Iveta Gudakovska:

Vīriešu pārstāvētība mūsu kolektīvā ir 0,7 %, Tev uzticēta atbildība par Humanitāro zinātņu bibliotēku ļoti sievišķīgā fakultātē. Kā Tu jūties šajā vidē? Vai ikdienā darbā nav jārēķinās ar kādām ļoti sievišķīgām parādībām?

Rinalds Baranovs:

Es personīgi uzskatu, ka katrai fakultātei un tās studentiem, personālam ir savs raksturs un atmosfēra. Manuprāt, Humanitāro zinātņu fakultātē es esmu iejuties. Darbā īpaši nekategorizēju apmeklētājus – man ir savi pienākumi, bet apmeklētājiem savas intereses.

Iveta Gudakovska:

Es priecājos, ka varu atbalstīt Tavas idejas, novērtēju Tavu spēju tās aizstāvēt un patstāvīgi realizēt. Lai Tev tas izdodas arī turpmāk, un lai šajā darbībā Tev izdodas iesaistīt arī citus kolēģus!

Gīta Rozenberga.
Foto: J. Žemaytite

Iveta Gudakovska:

Gīta, 2015. gada laikā ir mainījušies Tavu darba uzdevumu prioritātes. Vai vari minēt to secību?

Gīta Rozenberga:

Prioritātes. Vienmēr cenšos savā darbā par prioritāti noteikt konkrētās studentu, akadēmiskā un zinātniskā personāla vajadzības, kas parasti ir nepieciešamība tūlīt un tagad pēc informācijas par e-resursiem. Nākamā būtiskā prioritāte, kas skar ne tikai LU personālu, bet arī pētniecisko procesu Latvijā un Eiropā, ir darbs atvērtās piekļuves (*Open Access*) iniciatīvas ideju un mērķu skaidrošana, kā arī atvērtās zinātnes (*Open Science*) kopienas veidošanās veicināšana. Uzskatu, ka ikdienas dažādo uzdevumu vidū nedrīkst aizmirst par darbiem, kas saistīti ar attīstību ilgtermiņā, un atbilstošā situācijā ir jāreaģē un jānoliek prioritārā vietā.

Iveta Gudakovska:

Formāli ceturtdā daļa no Tavas darba slodzes ir jāveltī projekta [OpenAire2020](#) koordinators amata pienākumiem. Vai, uzņemoties šo atbildību, Tu apjauti, ka būs tik daudz jāstrādā? Vai šie jaunie uzdevumi Tev sagādā gandarījumu?

Gīta Rozenberga:

Nojautu, ka būs jāapgūst daudz jauna, jāapzina daudz informācijas un jāģenerē idejas. Šobrīd saprotu, ka darbs pie *OpenAire2020* projekta skar daudz un dažādus cilvēkus. Tie ir gan tie, kas iesaistīti projektā, gan tie, kam domāts projekts – pētnieki, pētniecības projektu vadītāji un koordinatori, zinātnes politikas veidotāji,

zinātnisko un izglītības iestāžu administrācijas pārstāvji.

Iveta Gudakovska:

2015. gadā projekta *OpenAire2020* [Nacionālais atvērtās piekļuves informācijas un atbalsta dienesta](#) darbs tika pamanīts un novērtēts Latvijas atvērto tehnoloģiju asociācijas nominācijās un saņēma atzinību par izcilu atvērtības principu ievērošanu efektivitātes un kvalitātes nodrošināšanā. Ko Tev personīgi nozīmē asociācijas atzinība?

Gita Rozenberga:

Tāpat kā atzinība „LU Bibliotēkas 2015. gada labākais darbinieks”, arī LATABA novērtējums man nozīmē daudz. Tas palīdz strādāt!

Iveta Gudakovska:

Tu esi viena no tiem LU Bibliotēkas darbiniekiem, kas regulāri dodas ārzemju komandējumos. Tie ir mērķtiecīgi orientēti atvērtās piekļuves idejas un projektu realizācijai, kā arī, lai ar citu valstu kolēģiem dalītos pieredzē par pētniecības un darba rezultātiem. Vai jau tagad vari novērtēt starptautiskās aprites nozīmi savā profesionālajā izaugsmē?

Gita Rozenberga:

Jā, komandējumi, starptautiskie kontakti un pieredzes apmaiņa ir vērtīgs instruments manu zināšanu un prasmju attīstībā dažādos aspektos. Esmu ieguvusi plašāku kopskatu par augstākās izglītības un bibliotēku nozares tendencēm, iespējām, ideju realizācijas risinājumiem. Tāpat tas ļāvis apzināt Latvijas Universitātes Bibliotēkas vietu un izprast attīstības virzienus nākotnē. Arī personīgās īpašības tas ir ietekmējis – esmu kļuvusi drošāka, labāk saprotu, kas man sevī jāattīsta, un pārliecinoši ticu, ka ikkatri situācijai ir pozitīvs risinājums vai skatupunkts.

Iveta Gudakovska:

Kurš no daudzpusīgajiem darba uzdevumiem Tev sagādā profesionālu baudījumu? Vai ir kas tāds, kam Tu gribētu veltīt lielāko darbadienas daļu?

Gita Rozenberga:

Man patīk, ka man ir daudzpusīgi uzdevumi. Reizēm ir grūti uzturēt komunikāciju ar vairākām personām vienlaikus, taču tās ir pārvaramas grūtības. Baudījumu darbā man sagādā brīži, kad lielāki darba posmi ir no-

slēgušies un rodas padarīta darba sajūta. Pat, ja esi noguris, Tu piespied sevi mazliet pasvinēt.

Iveta Gudakovska:

Vai būsi arī 2016. gada LU Bibliotēkas labāko darbinieku vidū?

Gita Rozenberga:

Ceru, ka lielisko novērtējumu un apsveikuma rokas spiedienu saņems trīs reiz vairāk darbinieku. Par sevi varu teikt, ka man ir sportiska attieksme. Lai mums visiem izdodas!

LATABA atzinība Nacionālajam atvērtās piekļuves informācijas un atbalsta dienestam

Iveta Gudakovska:

Es ļoti vēlos, lai gada nominācija „LU Bibliotēkas gada labākais darbinieks” kļūtu par mūsu tradīciju. Novēlu Jums strādāt tā, lai Jūs būtu arī 2016. gada labāko darbinieku vidū un ar savu piemēru iedvesmotu citus kolēģus. Lai Jums patīk un gandarī tas, ko Jūs darāt, un lai iedvesma un prieks par rezultātu!

Virtuālā izstāde „LU Publikācijas 2015”

Sindija Iesalniece

Latvijas Universitātes (LU) Bibliotēka LU 74. konferences ietvaros 26. februārī atklāja virtuālo izstādi „LU Publikācijas 2015”, kurā apkopts universitātes mācībspēku un zinātnieku pētnieciskās darbības veikums 2015. gadā.

Izstādes autori atklāšanas pasākumā Humanitāro un sociālo zinātņu centrā

26. februārī LU Humanitāro un sociālo zinātņu centrā notika virtuālās izstādes „LU Publikācijas 2015” atklāšanas pasākums. Tā dalībniekus uzrunāja LU prorektors sociālo un tiesību zinātņu jomā Jānis Ikstens, Krājuma izmantošanas un attīstības departamenta darbiniece Daina Gavare klātesošajiem pastāstīja par zinātniskajām publikācijām kopumā un iepazīstināja ar 2015. gada izdevumiem. Pēc tam izstādes vizuālā noformējuma autori apmeklētājiem demonstrēja jaunizveidoto izstādi, kā arī tika parādīta Bibliotēkas direktores Ivetas Gudakovskas intervija ar rektoru Indriķi Muižnieku.

Lietotāju apkalpošanas departamenta vadītāja Aldona Volkova un direktore Iveta Gudakovska LU struktūrvienībām pasniedza īpašo virtuālās izstādes „LU Publikācijas 2015” suvenīru – kokā veidotu ozola siluetu.

Izstādes „LU Publikācijas 2015“ atklāšanas pasākuma apmekletāji. Foto V.Reinberga

LU Bibliotēka kopš 2009. gada apkopo LU personāla publikācijas un atspoguļo tās virtuālo izstāžu formātā, taču šogad izstāde veidota pēc jaunas koncepcijas pa trim jomām – humanitārās zinātnes, sociālās zinātnes un dabaszinātnes. Tas saistīts ar kopējām strukturālām izmaiņām LU. Atbilstoši pa minēto zinātņu jomām apkopoti LU fakultāšu, zinātnisko institūtu un citu institūciju publikāciju saraksti. Šogad virtuālā izstāde „LU Publikācijas 2015” veidota ar dažādām interaktīvām iespējām un īpašu vizuālo noformējumu – ozolu un ozollapu vainagu, kas simbolizē varu, spēku un gadu gadiem krātās zināšanās. Izstādē var iepazīties ar LU personāla publikācijām 2015. gadā, iespējams arī lasīt ziņojumus par publikācijām interneta avotos, starptautiskajās datubāzēs. Plašāka informācija par publikācijām atrodama pievienotajās norādēs – logo uz tīmekļa vietnēm, fotogrāfijas no starptautiskajiem forumiem un zinātniskajām konferencēm, grāmatu atvēršanas svētki, publikāciju autoru atklātās lekcijas u.c. Izstāde „LU Publikācijas 2015” atspoguļo LU struktūrvienību zinātnisko darbību un devumu Latvijas zinātnei, Eiropai un pasaulei. Ar izstādi iespējams iepazīties LU mājaslapā LU Bibliotēkas sadaļā.

Prorektors sociālo un tiesību zinātņu jomā Jānis Ikstens izstādes atklāšanā. Foto V. Reinberga

Vai visas zvaigznes saskaitītas? Digitalizēts žurnāls „Zvaigžņotā Debess”

Ilona Vēliņa-Švilpe

Priecīga ziņa visiem debess spīdekļu noslēpumu cienītājiem – gan nopietniem profesoriem, gan zinātkāriem skolēniem! Pateicoties Latvijas Universitātes (LU) Bibliotēkas un LU Astronomijas institūta sadarbībai ir digitalizēts vecākais regulāri iznākošais periodiskais izdevums valstī – astronomijas žurnāls „Zvaigžņotā Debess”.

Žurnāls „Zvaigžņotā Debess”. Attēls no žurnāla „Zvaigžņotā Debess” 50 gadu jubilejas svinībām (2008. gada 1. oktobris). Foto T. Grīnbergs

LU Bibliotēka digitalizējusi „Zvaigžņotās Debess” 158 laidienus – no žurnāla pirmsākumiem 1958. gadā līdz 1998. gadam. Savukārt LU Astronomijas institūts nodrošina, ka jaunākie žurnāla numuri (publicēti līdz 2014. gadam) ir pieejami elektroniskajā versijā [LU e-resursu repositoijā](#).

Pirms 58 gadiem, 1958. gada rudenī, ceļu pie lasītājiem sāka žurnāls „Zvaigžņotā Debess”. Tolaik to veidoja Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Astrofizikas laboratorija darbinieki. Žurnāls sevi pieteica kā „populārzinātnisks gadalaiku izdevums” un tāds tas iznāk joprojām četras reizes gadā. „Zvaigžņoto Debessi” izdod Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) un LU Astronomijas institūts.

Pirmā numura ievadā žurnāla veidotāji rakstīja, ka „Zvaigžņotā Debess” ir gadalaiku izdevums un tajā tiks sniegtas ziņas par zvaigžņotās debess izskatu, planētām, meteoriem, komētām un citām interesantām debess parādībām. 1958. gada rudens laidienā uzsvērts, ka populārzinātnisko rakstu nolūks ir paust modernās astronomijas svarīgākos sasniegumus. Tas, kas toreiz šķita tāla nākotne, mūsdienās jau ir ikdienas parādība – nevienu vairs neizbrīna, ka kosmosā var doties ekskursijā.

Žurnāla „Zvaigžņotā Debess” ilggadējā atbildīgā sekretāre Irena Pundure rakstā „„Zvaigžņotā Debess” sasniedz 50...”, kas publicēts izdevumā „Daba un vēsture”, uzsver, ka izdevums laika gaitā ir pārtapis par abonējamu žurnālu, kurā atrodamas ne tikai Latvijas ievērojamāko arheologu, astronomu, biologu, datorzinātnieku, filozofu, fiziķu, matemātiķu, mūziķu un vēsturnieku, bet arī daudzu citu valstu – Amerikas, Igaunijas, Krievijas, Lietuvas, kā arī Spānijas, Vācijas, Zviedrijas u. c. zinātnieku oriģinālpublikācijas. I. Pundure arī norāda, ka žurnāls kā apmaiņas literatūra tiek izsūtīts apmēram 90 zinātniskajām bibliotēkām visā pasaulē.

Kāda ir žurnāla veiksmes formula – tik ilgi pastāvēt un spēt vienkāršiem vārdiem pastāstīt sarežģītas kosmiskas, fizikālas, ķīmiskas parādības?

Atskatoties uz „Zvaigžņotās Debess” 50 darba gadiem, tā atbildīgais redaktors LU profesors Agnis Andžāns un atbildīgā sekretāre Irena Pundure 2009. gada vasaras izdevumā norādījuši, ka redakcijas kolektīvs ir sekojis līdz pasaules un zinātnes notikumiem un pārmaiņām, nenogurstoši iepazīstinot astronomijas interesentus ar visu jaunāko gan astronomijā, gan ar to vairāk vai mazāk saistītām zinātnēm. Savukārt 2010. gadā, atzīmējot žurnāla 200 laidiena iznākšanu, A. Andžāns uzsvēra, ka, viņaprāt, galvenais „Zvaigžņotās Debess” veiksmju cēlonis ir tas, ka žurnāla veidotāji allaž centušies sekot patiesībai un augstām morāles vērtībām.

Par to, ko šobrīd piedāvā „Zvaigžņotā Debess”, kādas ir nākotnes ieceres un kādas iespējas paver žurnāla digitālā versija, stāsta žurnāla atbildīgā redaktora vietnieks Dr. sc. comp. Mārtiņš Gills un atbildīgā sekretāre LU Astronomijas institūta zinātniskā asistente Irena Pundure.

Pēc 2 gadiem žurnāls svinēs jau 60 gadu jubileju. Kā gadu gaitā žurnāls mainījies? Vai ir kādi īpaši pagriezienu punkti tā veidošanā un attīstībā?

M. Gills:

Žurnālu sāka veidot un izdot 1958. gadā Jāņa Ikaunieka (astronoms, LZA observatorijas dibinātājs un pirmais direktors) vadībā LZA Astrofizikas laboratorija. Viņa izvirzītais uzdevums darbiniekiem bijis – to, ko pētāt, izlasāt vai konferencēs dzirdat, – visu rakstiet! Un tam droši vien iebilst vienkārši nedrīkstēja. Žurnāls sāka iznākt gadu pēc pirmā mākslīgā Zemes pavadoņa palaišanas kosmosā un teju vienlaikus ar Astrofizikas observatorijas izveidošanu. Viss bija ļoti aktuāls un svaigs.

Žurnāls „Zvaigžņotā Debess” ir *ilgdzīvotājs*. Tam noteicoši ir vairāki faktori, viens no tiem – cilvēciskais. Irena Pundure – ilggadēja žurnāla atbildīgā sekretāre ir izdevuma īsts *mugurkauls*. Ir jābūt kādam, kurš mudina, atgādina un satur kopā.

Es pats sāku cītīgi lasīt „Zvaigžņoto Debesi” pagājušā gadsimta 80. gados, kad jaunas vēsmas izdevuma saturā ienesa Edgara Mūkina ļoti interesantie oriģinālraksti, kas mani ļoti piesaistīja un uzrunāja.

Žurnālā ir dažādas rubrikas, kas ļauj paplašināt lasītāja redzesloku. Piemēram, rubrika par vēsturi ir interesanta un saistoša kopš žurnāla pirmsākumiem. Savukārt, atzīmējot „Zvaigžņotās Debess” 40 gadu jubileju, 1998. gadā tika aizsākta rubrika „Pirms 40 gadiem”, kas ļauj lasītājiem ieskatīties žurnāla senākajos rakstos. Līdzās šiem nelielajiem atskatiem tika sniegts arī skaidrojums par rakstīto ar jau mūsdienu zināšanām. Rubrikas tiek mainītas. Citreiz vairāk vēstures, citreiz – zinātniskās informācijas.

Žurnāls nekad *nespēlēja ar karstām aktualitātēm*, bet sniedz tikai īsu ziņu vai attēlu. Ja raksts par *karsto* tēmu ir aktuāls arī pēc zināma laika, tas nozīmē, ka uzrakstītais ir aktuāls, kvalitatīvs un publicējams. Šeit var vilkt paralēles ar izdevumu „Dabas un vēstures kalendārs” (iznāk kopš 1962. gada, no 2004. gada – „Daba un vēsture”). Izdevums tiek publicēts tikai reizi gadā, bet, arī tagad lasot, raksti ir interesanti un saistoši.

I. Pundure:

Norises sabiedrībā un zinātnē pašas *piespēlē* jaunas ieceres. No lasītāju priekšlikumiem ir radušās nodaļas „Ierosina lasītājs” un „Jautā lasītājs”. Redakcijas kolēģijas sastāvā sabiedriskā kārtā darbojas septiņu dažādu zinātnes nozaru (astronomijas, datorzinātnes, filozofijas, fizikas, ķīmijas, matemātikas, pedagogijas) pārstāvji. Galvenā iecere – noturēties, sekmējot profesionālās astronomijas saglabāšanu Latvijā, laikā, kad valsts atbalsts zinātnei ir viens no zemākajiem Eiropas Savienībā (ES) un Latvija ES stabili turas pirmajās vietās mātīcībā.

M. Gills:

„Zvaigžņotai Debesij” ir liela vēsturiskā nozīme, jo tajā uzskatāmi var izsekot līdz astrofizikas nozares būtiskākajiem attīstības virzieniem pasaulē un, protams, arī Latvijā – kā attīstījās un veidojās astrofizikas zinātniskā doma, t.sk. zinātniskās struktūrvienības mūsu valstī.

Noteikti jāatzīmē žurnālā iekļautie biogrāfiskie raksti un intervijas Latvijas fiziķu, astronomu, inženieru nozīmīgu dzīves jubileju reizēs. Tie atspoguļo ne tikai šo zinātnieku biogrāfiju, bet arī profesionālo un zinātnisko devumu, lieliski kalpo par svarīgu materiālu Latvijas zinātnes vēstures pētniekiem.

Vēlos norādīt, ka „Zvaigžņotā Debess” ir vienīgais dokumentētais avots par astronomijas

Žurnāla „Zvaigžņotā Debess” atbildīgā redaktora vietnieks Dr.sc.comp. Mārtiņš Gills LU Astronomijas institūta bibliotēkā. Foto I.Vēliņa-Švilpe

amatieru darbību Latvijā. Astronomijas amatieri ar jaunatklājēja prieku veic izglītojošu darbu. Žurnāls arī zināmā veidā veicina pēctecību un, neapšaubāmi, pilda izglītojošu funkciju, piemēram, – to izmanto fizikas olimpiāžu jautājumu veidošanā u. c.

I. Pundure:

Šis gadalaiku izdevums savā ziņā ir unikāls, jo bija un ir vienīgais tāda veida žurnāls Baltijā, kas iznāk nacionālajā valodā, izkopjot zinātnisko terminoloģiju latviešu valodā un veicinot zinātniski pamatota pasaules uzskata veidošanu lasītājos. Nepārvērtējama nozīme ir gan izdevuma „Zvaigžņotā Debess” dibinātājam un atbildīgajam redaktoram pirmos 11 gadus (1958–1969) Jānim Ikauniekam (1912–1969), gan arī otrajam atbildīgajam redaktoram nākamos 36 gadus (1969–2005) Arturam Balklavam (1933–2005), kura darbības laikā šis populārzinātnisko rakstu krājums kļuva abonējams žurnāls „Zvaigžņotā Debess” (kopš 1986. gada). Pateicoties Artura Balklava titāniskajām pūlēm, žurnāls izdzīvoja, Latvijas neatkarības laikam pienākot.

Savā laikā „Zvaigžņotā Debess” ir saņēmusi vairākas atzinības, tostarp 1982. gadā, laikā, kad valdība vispārēja

rusifikācija, – PSRS Tautas saimniecības sasniegumu izstādes bronzas medaļu par sistemātisku astronomijas un kosmonautikas zināšanu propagandu nacionālajā valodā.

Izdevumu var lasīt arī daudzās ārvalstu zinātniskajās bibliotēkās, „Zvaigžņotās Debess” raksti ir pārpublicēti citos žurnālos, piemēram, „Земля и Вселенная”, tā ir kalpojusi kā apmaiņas literatūra u.tml. Astronomu iecerēts un sākts (J. Ikaunieks, I. Daube un A. Alksnis – šobrīd vienīgais diplomētais astronoms redakcijas kolēģijā) kā izdevums, kas galvenokārt domāts lasītājiem, kam interesē astronomija un Latvijas astronomijas pētniecības un zinātnes vēsture, tas kļuvis par plaša spektra dabaszinātņu sasniegumu un atziņu popularizētāju sabiedrībā, īpaši skolu un studējošās jaunatnes vidū. „Zvaigžņotās Debess” raksti ir atreferēti izdevumā „Astronomy and Astrophysics Abstracts”, ko līdz 2000. gadam izdeva „Springer Verlag” Starptautiskās Astronomu savienības IAU pārraudzībā.

1979. gadā „Zvaigžņotās Debess” redakcijas kolēģijas darbā iesaistījās arī Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Valsts universitātes observatorijā nestrādājoši

zinātnieki: fiziķis Edgars Siliņš (1979–1982), matemātiķis Andris Buiķis (1979–1990), fiziķis un šekspirologs Juris Birzvalks (1982–1995) u. c. Ar 1979. gada vasaras laidienu žurnālam „Zvaigžņotā Debess” pievienots satura rādītājs krievu un angļu valodā, dotas ziņas par autoriem (rubrika „Pirmo reizi ZVAIGŽŅOTAJĀ DEBESĪ”).

„Zvaigžņotās Debess” apjoms pieaudzis no 52 lpp. (*Rudens 1958*) līdz 104 lpp. (*Ziema 2006/2007*, pašlaik – 80 lpp.), no 2006. gada rudens tā kļuvusi krāsaina (iepriekš bija 4–8 lpp. krāsu ielikuma). Kopš 2000. gada „Zvaigžņotā Debess” rudens laidienam pielikumā ir Astronomiskais kalendārs nākamajam gadam – vienīgais kalendārs, kurā atrodamas ne vien ikdienā derīgas ziņas par notikumiem astronomijā, bet arī vārdadienas, valsts, reliģiskās un latvisko gadskārtu svinamās dienas. Pēc „Zvaigžņotā Debess” redakcijas ierosinājuma ir notikušas vairākas Latvijas Zinātņu akadēmijas Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļas sēdes, piemēram, 1999. gada 28. aprīlī par trešās tūkstošgades sākumu, kā arī, pieminot žurnāla dibinātāju Jāni Ikaunieku 90. (2002) un 100. (2012) jubilejā.

Žurnāla pirmajā numurā tiek izteikta cerība, ka tas spēs būt saistošs lasītājiem, kas interesējas par astronomijas jautājumiem. Kas ir „Zvaigžņotās Debess” lasītāji un ko viņiem sniegs iespēja lasīt izdevumu digitālajā formā?

M. Gills:

Kas ir mūsu lasītāji? Tie, kuri (neatkarīgi no vecuma) ar cieņu izturas pret zinātni. Piemēram, vidusskolēni, gatavojoties fizikas olimpiādēm. Noteikti, ka viņi griebs kādreiz plašāk iepazīties ar „Zvaigžņotās Debess” izdevumiem. Tad lieliska iespēja būs izmantot digitalizētos materiālus. Arī tagad daudzi pētnieki, tai skaitā es, braucot komandējumos u. c., labprāt izmantoju elektronisko versiju lejupielādes, lai jebkurā laikā žurnālu varētu lasīt.

Patīkami citās valstīs redzēt mūsu žurnālu. Piemēram, Zviedrijā Lundas universitātes astronoms prof. Dainis Draviņš (valodnieces, folkloristes Veltas Rūķes-Draviņas un literatūrvēsturnieka, valodnieka Kārļa Draviņa dēls) abonē „Zvaigžņoto Debesi”, un izdevumi tiek glabāti Lundas observatorijā.

I. Pundure:

Mūsu lasītāju loks ir daudzveidīgs. Šķiet, ka veidotāju cerības ir piepildījušas: kā izriet no „Zvaigžņotās Debess” lasītāju daudzu gadu aptauju apkopojumiem, žurnālu lasa ne tikai skolēns, students, skolotājs, bet arī ārsts, inženieris, ķīmiķis, policists, sporta organizators, grāmatvedis, vēsturnieks, zinātnieks, galdnieks, šoferis, mājsaimniece, zemnieks, pensionēts agronoms, ekonomists, jurists, dūmvadu tīrītājs, mežkopis un daudzi citi no 11 līdz 83 gadu vecumam.

Žurnāla „Zvaigžņotā Debess” atbildīgā sekretāre Irena Pundure izstādes „Kosmiskā gaisma „Zvaigžņotajā Debesī”” atklāšanā LU Bibliotēkā (2015. gada 25. novembris). Foto T. Grinbergs

Runājot par žurnāla nākotni, jau sen ir bijusi doma pāriet uz e-žurnāla formu. Mums ir pieredze, kad veidojām žurnāla [arhīvu](#). Tomēr digitalizēt visus žurnāla izdevumus pašu spēkiem nebija iespējams. Oriģinālo rakstu dēļ „Zvaigžņotā Debess” vairāku gadu desmitu laikā ir bijusi aizraujoša lasāmviela interesentiem un popularizējusi astronomijas pētnieku sasniegumus. Pats būtiskākais – žurnāla digitalizācija atvieglos lasītājam saņemt informāciju. Digitalizācija sniedz iespēju lasīt jebkuru līdz 2014. gadam izdoto „Zvaigžņotās Debess” rakstu „viena klikšķa attālumā”.

Kolekcijas LU Bibliotēkas krājumā

Ilga Mantiniece

Mēs paši dažkārt pat neapzināties, kādas vērtības glabā mūsu Bibliotēka. Ne vienmēr tam ir jābūt viduslaiku foliantam vai absolūtam bibliogrāfiskajam retumam. Saskaņā ar informāciju, ko piedāvā *Google*, pasaulē grāmatu kopskaits kopš pirmsākumiem (domājams, drukāšanas pirmsākumiem) esot ap 130 miljoniem nosaukumu. Nav brīnums, ka mēs zinām tikai niecīgu daļu no tām un nenojaušam par daudzām interesantām grāmatām mūsu pašu bibliotēkā. Dažs no šādiem izdevumiem savulaik ir bijis daļa no vienas vai citas kolekcijas, bet – kolekcijās nemēdz būt mazvērtīgu grāmatu!

Latvijas Universitātes (LU) Bibliotēkas krājumu vēsturiskā daļa savulaik lielā mērā ir bagātinājusies ar grāmatu kolekcijām, kas saņemtas kā dāvinājumi no ievērojamām personībām, respektablām iestādēm un LU mācībspēkiem viņu dzīves laikā vai arī tikušas novēlētas ar testamentu, vai atpirktas no mūžībā aizgājušo LU mācībspēku ģimenēm. Bagātīgākos ziedojumus ir saņēmusi [Filoloģijas un filozofijas fakultāte](#) atbilstoši savam mācību profilam. Centrālās bibliotēkas krājums bija universāla rakstura, attiecīgi arī tās rīcībā nonāca plašākas tematikas kolekcijas. Daļa ir jau apzināta, apkopota, informācija par to pieejama [LU portālā Bibliotēkas resursu sadaļā](#) un apraksti pieejami [Elektroniskajā kopkatalogā](#). Daļa joprojām *slēpjas* vēsturiski izskaidrojamā aizmirstībā.

2012. gads, LU 70. konference. LUB direktores vietniece Mārīte Saviča prezentē referātu par speciālajām kolekcijām. Foto no LU fotoarhīva

Patlaban ir apzinātas un atsevišķi nodalītas vairākas kolekciju kategorijas. Vislielāko uzmanību izpelnījušās speciālās kolekcijas – [Reto izdevumu un rokrakstu kolekcija](#), [LU Rektora, profesora Ernesta Felsberga un Mākslas Kabineta kolekcija](#), [profesora Embrika Stranda kolekcija](#), [profesora Pētera Šmita grāmatu kolekcija](#), kā arī [Latvijas Universitātes izdevniecības izdevumu kolekcija](#) un [Latvijas Universitātes Raksti](#). Speciālās kolekcijas statuss nozīmē zinātnisko un kultūrvēsturisko nozīmīgumu krietni plašākā kontekstā. Tās aptver plašu tēmu loku specifiskā nozarē, veidojot vispusīgu un pārdomātu studiju un pētniecisko materiālu bāzi Universitātei, ietverot arī daudzus retus un unikālus izdevumus.

Jārēķinās ar to, ka izdevumus no speciālajām kolekcijām līdzņemšanai neizsniedz – tāda prakse ir visā pasaulē. Neizsniedz arī arhīva eksemplāru no LU izdevniecības izdevumu kolekcijas, piemēram, šķietami necilās mācību programmas no pagājušā gadsimta. Tā ir mūsu vēstures liecība, kas, iespējams, saglabājusies tikai mūsu Bibliotēkā.

Speciālo kolekciju statusā esošās triju Universitātes dižgaru kolekcijas kā unikālas ir pieminētas arī ārpus Latvijas. Zoologs entomologs Embriks Strands bija zinātnieks ar pasaules vārdu, kad 1922. gadā tika aicināts uz Latvijas Augstskolu, un viņš uzskatāms par visslavenāko no LU strādājušajiem ārzemju profesoriem. Viņa kolekcijas pamatā ir ārkārtīgi plašs zinātnisko publikāciju kopums zooloģijas nozarē, it īpaši entomoloģijā, kā arī retie ilustrētie izdevumi šajā nozarē. Apvienojot profesora Ernesta Felsberga kā mākslas vēsturnieka personīgo bibliotēku un LU Mākslas Kabineta bibliotēku, kas bija plašākā un vērtīgākā grāmatu un attēlu kolekcija Latvijā XX gs. pirmajā pusē, tika izveidota ne mazāk iespaidīga kolekcija mākslas vēsturē. Savukārt folklorista, lingvista, austrumpētnieka Pētera Šmita kolekcija apvīta ar eksotikas auru tās unikālo – ķīniešu, mandžūru un mongoļu – grāmatu un rokrakstu dēļ, kaut arī ne mazāk vērtīga ir pārējā daļa, kas aptver pētījumus latviešu folklorā un etnogrāfijā, baltu un somugru filoloģijā, Austrumsibīrijas mazo tautu izpētē u. c. Abas pēdējās minētās kolekcijas izmantojamas ne tikai pētniecībai, bet arī redzesloka paplašināšanai

Otru lielu un ārkārtīgi vērtīgu daļu veido atsevišķās privātkolekcijas, kas iegūtas kā dāvinājumi vai arī kā pirkumi no ievērojamām personībām, kas saistītas ar LU, – viņu dzīves laikā, ar testaments novēlējumu vai atpirkti no ģimenes pēc īpašnieka aiziešanas viņauslē.

Portālā sniegta informācija par nelielu daļu no milzīgā klāsta: LU dižmecenāta [Kristapa Morberga dāvinājums](#), pirmā Latvijas Republikas prezidenta [Jāņa Čakstes dāvinājums](#), profesora [Jēkaba Lautenbaha kolekcija](#), [Dr. Aleksandra Kaires dāvinājums](#), filozofa [Pētera Zālītes dāvinājums](#), [Kerkoviusu dzimtas dāvinājums](#), valodnieces un dialektu pētnieces [Elfrīdas Šmites dāvinājums](#), matemātiķa [Eižena Leimaņa kolekcijas dāvinājums](#), profesora [Alberta Varšlavāna dāvinājums](#), LU Goda doktora [Helmuta Vintera dāvinājums](#), teologa [Visvalža Varneša Klives dāvinājums](#), [Samuela Knoha dāvinājums](#) ķīmijas nozarē, matemātiķa [Emanuela Grinberga manuskriptu dāvinājums](#).

Viens no daudzajiem atsevišķajiem attēliem Mākslas Kabineta bibliotēkas krājumā: kapucīnu katakombs Romā, viens no dīvainākajiem vēstures un arhitektūras pieminekļiem

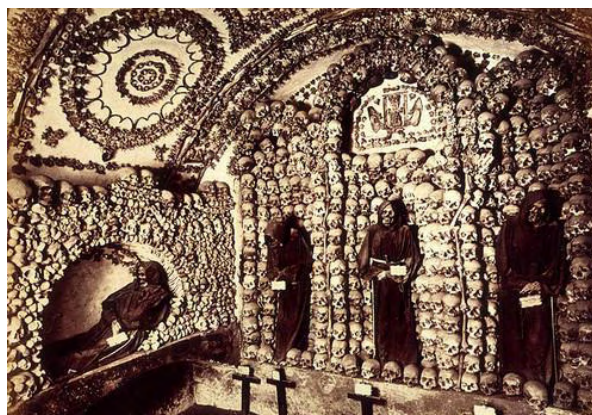
Ķīniešu grāmatas no prof. P. Šmita kolekcijas

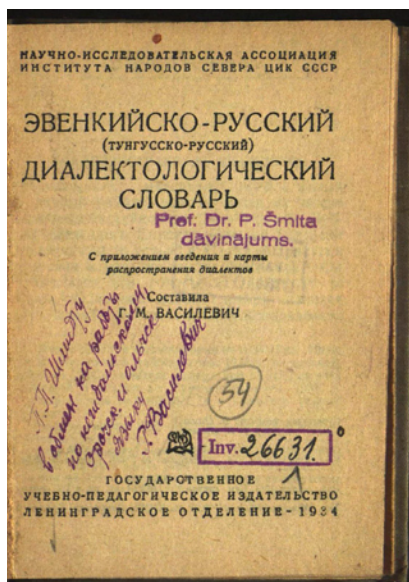
Zīmogs prof. I. Bencigera bibliotēkas grāmatā

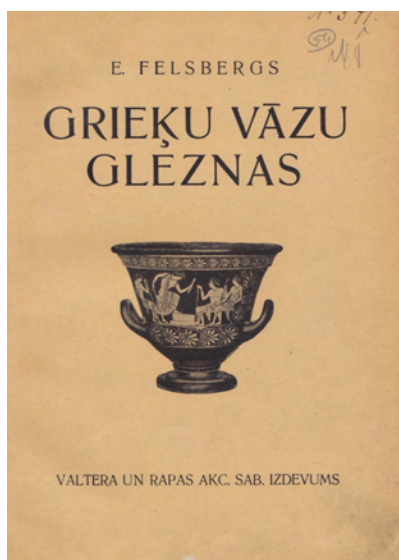
Prof. I. Bencigera bibliotēkas interesantākais eksponāts – Rietumu Palestīnas karte, kas sastāv no 26 atsevišķiem apvidus karšu fragmentiem mērogā 1:63,360 („Map of Western Palestine”, London, 1880)

Pirmās piecas minētās kolekcijas LU rīcībā saņemtas Latvijas brīvvalsts laikā, bet tā ir tikai neliela daļa. Universitātes vēstures avotos, piemēram, „Latvijas Universitāte 1919–1939”, pārsvarā minēti lielākie dāvinātāji fakultāšu bibliotēkām, nesniedzot tuvākas ziņas par privātajiem dāvinātājiem Centrālajai bibliotēkai.

Grāmata no prof. P. Šmita kolekcijas ar autores M. Vasiļevičas dāvinājuma ierakstu „P.P. Šmidtam apmaiņā pret darbiem par negidalu, oroču un olču valodām”

Prof. E. Felsberga sarakstītā grāmata no Mākslas Kabineta bibliotēkas

seni izdevumi un reliģijvēsturiskas grāmatas. Taču, nodibinoties padomju varai, fakultāte tika slēgta un bibliotēka likvidēta. Teoloģijas semināra kolekcijā, ko pārmantojusi tagadējā Teoloģijas fakultāte, nav nevienas no šīm grāmatām. Teoloģijas tematika ir pamatā prof. I. Bencingera bibliotēkai, ko nopirka Centrālā bibliotēka (nevis Teoloģijas fakultāte), tādā veidā to vismaz neskāra likvidācija, vienīgi specfonda cenzūra.

Ne visas fakultāšu bibliotēkas iegūtos lielākos dāvinājumus vai privātbibliotēku pirkumus glabāja kā kolekcijas, vairums tika sadalīti pēc sistematiska principa. Vēsturisko LU institūciju krājumus par kolekcijām var dēvēt visai

Iekļaujot Bibliotēkas krājumā, ne visas kolekcijas ir saglabājušas kolekcijas statusu, daļa ir tikusi iepludināta vispārējā fondā. Par agrāko piederību liecina vien ieraksts inventāru grāmatā, daļai bija attiecīgas ielīmes („Doc. Jēkaba Velmes bibliotēka”, „Prof. Ernesta Felsberga bibliotēka”, „Prof. Jēkaba Lautenbacha bibliotēka”) vai īpašs zīmogs („Libauische Stadt-Bibliothek”, „Prof. Fr. Baloža grāmata”, „Profesors Dr. phil. J. Zālīte Latvijas Universitātes Filoloģijas un Filozofijas Fakultātes Bibliotēkai”, „Prof. Dr. phil. P. Zālīte Latvijas Universitātei”, „Dr. KAIREŠ Dāvinājums” u.c.). Prof. I. Bencingera, prof. E. Stranda un doc. N. Kohanovska kolekcijas bija starp nedaudzajām, kas saglabāja atsevišķas vienotas kolekcijas statusu un novietojumu pēc īpaši piešķirtas šifras glabāšanai krātuvē. Vairumā izdevumu atrodams īpašnieka ieraksts (Fr. Balodis, P. Brunovskis, L. Adamovičs, K. Rončevskis, J. Rapa u.c.).

Laikposmā līdz 1939. gadam Filoloģijas un filozofijas fakultāte precīzi uzskaitījusi dāvinātājus un lielākos dāvinājumus – prof. P. Šmits 2162 grāmatas un prof. P. Zālīte 1484 grāmatas, tāpat arī daudzi profesori, kas mazāk pieminēti, – slāvu literatūras profesors folklorists polis J. Kšižanovskis 1107 grāmatas u.c. Kolekcijas statusu gan ieguvuši tikai P. Šmita un P. Zālītes dāvinājumi. Savulaik fakultātē tematiski apkopots klasiskās filoloģijas krājums, kas tagad tiek pielīdzināts kolekcijai un kā tāds vienkopus glabājas LU Bibliotēkas Krātuvē – seno grieķu un romiešu oriģināldarbi, to tulkojumi un komentāri dažādās valodās, visvairāk vācu. Jāteic, ka arī Centrālajā bibliotēkā bija ne mazums klasiskās filoloģijas izdevumu, taču tie glabājās izklaidus, tādēļ, meklējot klasisko literatūru, neaprobežojieties tikai ar šo kolekciju – tā attiecas uz Filoloģijas un filozofijas fakultātes vēsturisko krājuma daļu.

Arhitektūras fakultātes bibliotēku savulaik papildinājuši vairāki lieli dāvinājumi (R. Ādamsons, K. Pēkšēns u.c., kā arī jau pieminētais Kr. Morbergs), bet pēc Rīgas Politehniskā institūta (tagad Rīgas Tehniskā Universitāte) izveidošanas 1958. gadā, lielākais vairums šo grāmatu līdz ar fakultātes bibliotēku *atstāja* Universitātes plauktus. Tomēr daļa no Kr. Morberga dāvinājuma ir saglabājusies, tāpat arī vēlāko gadu grāmatas ar zīmogu „Jegādāta ar Kr. MORBERGA fonda līdzekļiem”.

„Latvijas Universitāte 1919–1939” uzrāda arī, ka Teoloģijas fakultāte saņēmusi daļu grāmatu no Universitātei novēlētās Liepājas ārsta G. Kaires bibliotēkas. Pieminēts arī iespaidīgais pirkums – luterāņu mācītāja, Bībeles tulkotāja, latviešu mitoloģijas pētnieka R. Auniņa pilnībā visa bibliotēka, kur bija sakopoti vērtīgi

Kr. Morberga fonda bibliotēkas inventāra grāmata

Vāka fragments no Bibliotēkas inventāra grāmatas, kas paredzēta grāmatām, kas iegādātas par Kr. Morberga fonda līdzekļiem (286 ieraksti)

Šajā kategorijā kā atsevišķa kolekcija nodalītas arī vienoti apkopotās [pirmspadomju perioda grāmatas latviešu valodā](#) – daudzas ar plaši pazīstamu personu autogrāfiem, veltījuma vai īpašuma ierakstiem, kas papildus veido vērtīgu grafoloģisko materiālu.

Pēdējās desmitgades ir raksturīgas ar LU Bibliotēkas rīcībā esošo vēsturiski saglabāto kolekciju apzināšanu un arī ar jaunu veidošanu – tādas ir gan Eižena Leimaņa un Edgara Lejnieka kolekcijas Fizikas un matemātikas bibliotēkā, gan prof. Alberta Varslavāna miniatūrizdevumu kolekcija, gan matemātiķa Emanuela Grinberga manuskripti u.c.

Turpmākajos *Jaunumu* numuros – plašāka informācija par dažādajām grāmatu kolekcijām, kas vēsturiski veidojušas ievērojamu daļu no Bibliotēkas Krātuvē rodamās bagātības.

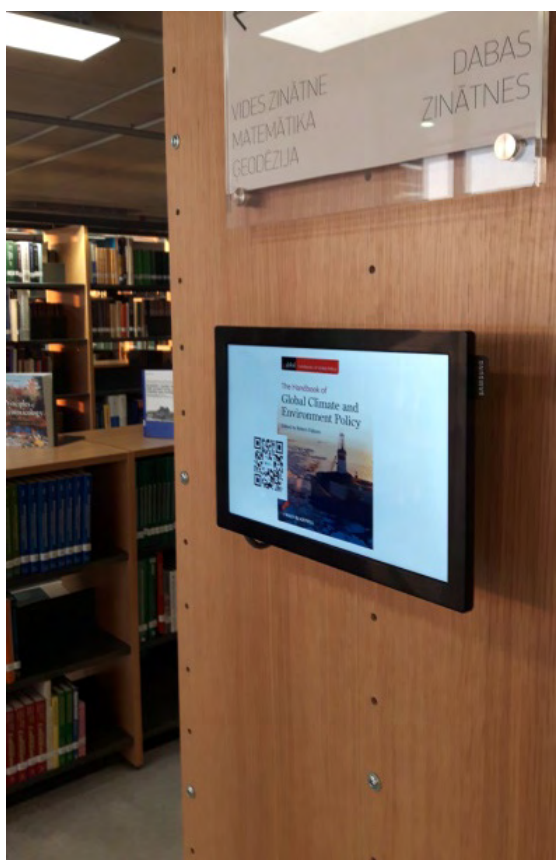
Darāmā vēl daudz...

nosacīti. Praktiski tās ir vēsturiski saglabājušās dažādu Universitātes struktūrvienību bibliotēku fonda daļas, kam raksturīgs tematiskais princips un kas arī savukārt var iekļaut atsevišķas kādreizējās privātkolekcijas. Ikvienas bibliotēkas goda lieta ir būt arī retu un unikālu izdevumu īpašniecēm – biežāk šādi izdevumi nāk tieši no privātkolekcijām. Šobrīd LU portālā pieejama tuvāka informācija par spilgtākajiem un nozīmīgākajiem vēsturiskajiem krājumiem: no kādreizējās [LU Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātes bibliotēkas](#), kas ideāli iederas tam atvēlētajās telpās Raiņa bulvāra Klusajā lasītavā, no [LU Bioloģijas fakultātes bibliotēkas](#) – tagad tas glabājas LU Bibliotēkas Krātuvē, un atbilstoši savai tematikai tajā rodamas arī daudzas dabas pētnieku – mākslinieku skaistās ilustrācijas, [LU Filoloģijas un filozofijas fakultātes Klasiskās filoloģijas vēsturiskais krājums](#), kas tematiski izveidots 20. gs. 30. gados, jo antīkās studijas vienmēr ir bijušas klasiskās izglītības neatņemama sastāvdaļa, [Teoloģijas semināra kolekcija](#) ar npublicētu pētniecības darbu manuskriptu mantojumu, kas LU rīcībā nonāca, uz šī semināra (1969–1990) bāzes atjaunojot Teoloģijas fakultāti, kā arī [Astronomijas institūta kolekcija](#), kurā vairs nav saglabājusies t.s. Candra kolekcija. Šajā kategorijā kā atsevišķa kolekcija nodalītas arī vienoti apkopotās [pirmspadomju perioda grāmatas latviešu valodā](#) – daudzas ar plaši pazīstamu personu autogrāfiem, veltījuma vai īpašuma ierakstiem, kas papildus veido vērtīgu grafoloģisko materiālu.

Dabaszinātņu bibliotēkas izmantošana un pieejamība

Rita Alkšbirze

LU Bibliotēka, piedāvājot tiešsaistes pakalpojumu, kopš 2010. gada aktīvi papildina savus krājumus ar jaunām e-grāmatām visās zinātņu nozarēs, tādējādi nodrošinot vienas grāmatas izmantošanu daudziem lietotājiem vienlaikus.

Ekrāni ar e-grāmatām vides zinātnēs. Foto E.Ģevele

Bibliotēkas krājumā kopskaitā lietotājiem pieejamas vairāk nekā 700 e-grāmatu dažādās zinātņu nozarēs. Dabaszinātnēs – bioloģijā, ķīmijā un ģeogrāfijā – 98 e-grāmatas, kas iepirktas līdz 2015. gadam.

Elektroniskā grāmata jeb e-grāmata ir elektroniskā formā publicēts teksts un attēli, kas lasāmi datorā vai citā iekārtā (viedtālrunī, planšetdatorā, e-lasītājā). E-grāmata ir drukātas grāmatas digitālais ekvivalents.

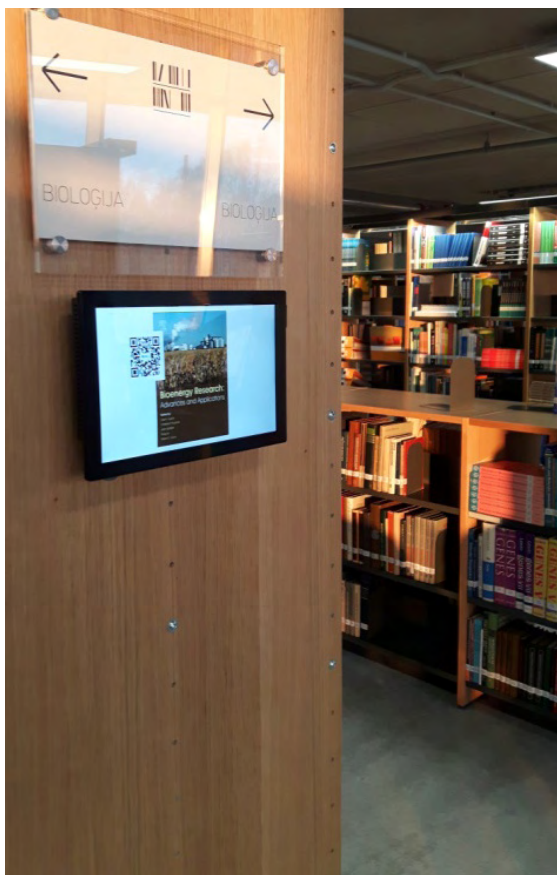
LU Bibliotēkā bieži vien tiek iepirktas tikai e-grāmatas bez grāmatas drukātās versijas, tāpēc lasītājam svarīgi ne vien informāciju meklēt grāmatu plauktā, bet arī pārlūkot [e-grāmatu datubāzes](#).

E-grāmatu platforma, kurā pieejamas LU Bibliotēkā esošās e-grāmatas dabaszinātnēs un arī citās zinātņu nozarēs, ir [Dawsonera](#), savukārt noderīgas e-grāmatas dabaszinātnēs atrodamas arī abonētajās datubāzēs – [EBSCO e-BOOK Academic Collection](#), [Science Direct](#) u.c.

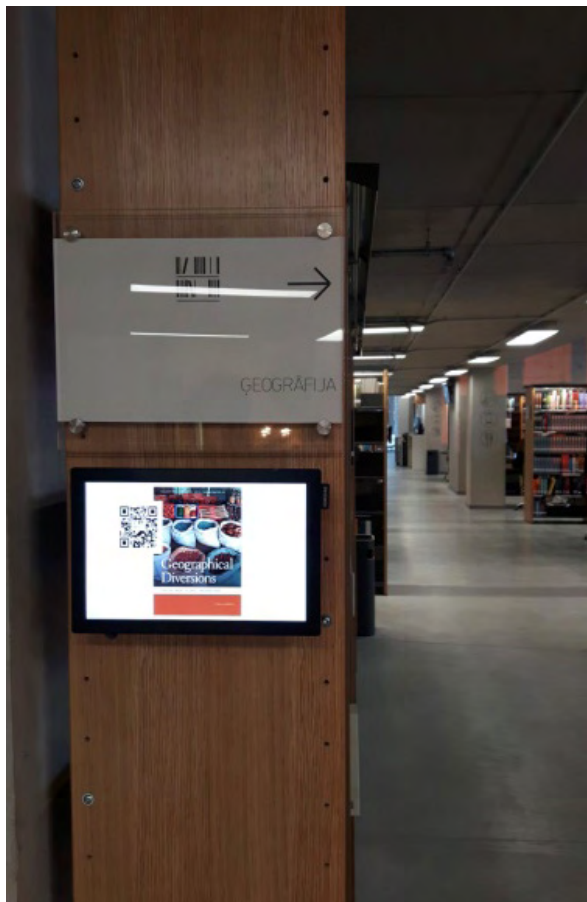
E-grāmatu, atšķirībā no drukātās grāmatas, *Dawsonera* datubāzē var lasīt bez ierobežojuma vienlaikus vairāki lasītāji. Vienīgais ierobežojums ir izdevēju noteiktais gada limits – parasti tas ir 300–400 reižu gadā, bet katrai grāmatai tas ir atšķirīgs. Pieslēgšanās reižu limits ik gadu tiek atjaunots.

E-grāmatu popularizēšanai un pieejamībai jaunajā Dabaszinātņu bibliotēkā Torņakalnā ir rasts inovatīvs veids, kā students var ērti pārlūkot tās e-grāmatas, ko mācībspēki ieteikuši pasūtīt un izmantot studiju procesā. LU Bibliotēkas Dabaszinātņu bibliotēka ir pirmā bibliotēka Latvijā, kurā pie katras nozares tradicionālajiem informācijas

Ekrāns ar e-grāmatām bioloģijā. Foto E.Ģevele

Ekrāni ar e-grāmatām ģeogrāfijā. Foto E.Ģevele

resursiem ir izvietoti informatīvi ekrāni, kur līdztekus grāmatām pa nozarēm var redzēt arī, kādas e-grāmatas tiek piedāvātas vides zinātnēs, ķīmijā, bioloģijā, zemes zinātnēs un ģeogrāfijā. Informatīvajos ekrānos katras e-grāmatas vāka attēlam pievienots QR kods, ko lietotājs ērti var nolasīt ar sava mobilā viedtālruna palīdzību, tādējādi nodrošinot ērtu un tūlītēju piekļušanu e-grāmatai.

Ekrāns tuvplānā. Ekrāns ar QR kodu, ko lietotājs var nolasīt ar viedtālruna palīdzību. Foto E.Ģevele

ATSAUKSMES

Agrāk pasaulē atzītus autora zinātniskos izdevumus mums vajadzēja pasūtīt bibliotēkā, izmantojot starptautisko starpbibliotēku apmaiņas abonementu. Pakāpeniski kļuva pieejamas LU abonētās zinātnisko žurnālu un e-grāmatu datubāzes, kas ļāva vecāko kursu studentiem, doktorantiem un pasniedzējiem daudz efektīvāk iekļauties Eiropas pētniecības telpā.

Tagad kļūst pieejams pavisam jauns pakalpojumu veids – daudz plašāki zinātnisko rakstu un grāmatu pilni teksti QR koda formātā. Vajadzīgs vien izvēlēties nepieciešamo literatūru un ar viedtālruni reģistrēt atbilstošo kodu. Netraucēti ir iespējams apgūt pasaulē pašu jaunāko un jau zināmo, ko katrs varam papildināt un labot. Veiksmi pētījumos un jaunus atklājumus!

LU prorektors prof. Valdis Segliņš

E-grāmatas ir ērts, lēts un videi draudzīgs veids, kā mūsdienās iegūt vajadzīgo informāciju. Bibliotēkā izvietotie ekrāni neuzbāzīgi iepazīstina studentus ar jaunākajām pieejamajām e-grāmatām un atgādina par iespēju tās ielādēt savos datoros. E-grāmatas ir nākotne, tāpēc jebkas, kas palīdz ātrāk tās apgūt, ir atbalstāms, tai skaitā arī minētie bibliotēkas ekrāni.

LU doktorants, ķīmiķis Mārtiņš Balodis

LU Bibliotēka - iecienīta vieta ārzemju studentiem

Sindija Iesalniece

Bibliotēkās ik semestri ierodas ārvalstu studenti, kam bieži vien tieši bibliotēka ir iecienītākais *patvērum*s studiju laikā. Tieši tāpēc mēs rūpējamies, lai viņi pie mums justos patīkami. Šajā numurā piedāvājam interviju ar apmaiņas studentu no Igaunijas Tartu Universitātes Madi Mustu (*Madis Must*).

Madis Musts – apmaiņas students no Igaunijas. Foto no Mada personīgā arhīva

Latvijas Universitātē (LU) Madis šobrīd Sociālo zinātņu fakultātes 3. kursā studē informācijas pārvaldību. Viņš Latvijā apmaiņas studiju programmas ietvaros ieradās jau pagājušajā semestrī un nolēma turpināt studijas LU arī šajā semestrī. Madis, dzīvojot Latvijā, ir labi apguvis latviešu valodu un uz jautājumiem atbild latviski.

Kāpēc apmaiņas programmas ietvaros izvēlējies studēt tieši Latvijā un Latvijas Universitātē?

Pirms dažiem gadiem es tāpat vien sāku mācīties latviešu valodu. Man vairāk interesē tuvās valstis nevis tālās, un Rīgā var studēt bibliotēkzinātni, tāpat kā es to daru Tartu. Pirms gada nemaz neticēju, ka es tik labi iemācīšos latviešu valodu, lai studētu universitātē. Pagājušajā gada vasarā divus mēnešus biju praksē Latvijas Nacionālajā bibliotēkā (LNB). Biju optimists un domāju, ka, praktizējoties LNB, valoda attīstīsies pietiekami, lai es varētu studēt universitātē, un – re! vienu semestri jau esmu pievārējis un turpinu studijas universitātē arī šajā semestrī.

Pastāsti, lūdzu, par savām studijām Latvijas Universitātē. Kurus kursus izvēlējies? Vai ieguvi cerēto?

Pie asoc. profesores Baibas Holmas apguvu kursu par digitālbibliotēkam un pie LU Bibliotēkas direktores Ivetas Gudakovskas – par informācijas institūcijas vadību. Divas reizes nedēļā apmeklēju arī latviešu valodas kursu pie asoc. profesora Arvila Šalmes. Esmu bijis uz dažādām lekcijām par latviešu mūziku un kultūru. Pirmkārt, izvēloties šos kursus Latvijā, Tartu Universitātē vairs nevajadzēs apgūt līdzīgus priekšmetus un, otrkārt, šeit mācoties, man ļoti strauji attīstījās latviešu un angļu valodas prasme. Sākumā cerēju, ka aptuveni sapratišu, par ko pasniedzēji lekcijās runā, un ar lielām pūlēm varēšu izpildīt obligātos uzdevumus, bet īstenībā kļuva gudrāks vairākās jomās, un nebija nemaz tik grūti. Vienīgais, kas bija grūti – diskutēt! Šajā semestrī to mēģināšu atkal, jo šogad man ir kursi

par programmu lietojamību, informācijas arhitektūru, kā arī ir publiskās uzstāšanās kurss.

Tu ļoti sekmīgi esi nokārtojis studiju kursu „Informācijas institūciju pārvaldības pamati”, ko docē mūsu bibliotēkas direktore dr. paed. Iveta Gudakovska. Kas Tev ir palicis atmiņā?

Šis kurss būtiski samazināja *mistiku*, ar ko man saistījās lielas organizācijas pārvaldīšana. Agrāk šķita, ka no šīs jomas labāk būtu izvairīties, bet pēc kursa noklausīšanās palika iespaids, ka šajā jomā liela uzmanība tiek pievērsta cilvēku savstarpējām attiecībām, savstarpējai izpratnei un sadarbības veidošanai. Baidījos, ka vadītāja amata pamatuzsvars ir visu normatīvo dokumentu zināšana no galvas. Esmu arī priecīgs, ka iepriekšējā semestra divi bibliotēkzinātnes studiju kursi, ko izvēlējās, bija kopā ar trešā kursa studentiem. Arī Igaunijā šobrīd esmu trešajā kursā, bet lielākā atšķirība starp mūsu studiju programmām ir tāda, ka Igaunijā man ir tikai trīs kursa biedrenes, – Igaunijā maz jauniešu izvēlas studēt bibliotēkzinātni.

Tu esi iepazinies ar Dabaszinātņu bibliotēku. Vai piekriti, ka tā ir studentiem draudzīgākā bibliotēka Latvijā?

Jā, tā var teikt! Skaista bibliotēka. Man tur ļoti patīk stikla sienas un šūpuļkrēsli, blakus ir kafejnīca ar veselīgiem ēdieniem. Pirmajā reizē, kad ieraudzīju to visu, mani mazliet māca šaubas par šādu bibliotēkas pieejamību, bet tagad domāju, ka tas ir vislabākais variants. Visā ēkā ir vairāki atpūtas *kaktiņi*, *maisi*, krēsli, kas, manuprāt, ir nepieciešami katrā universitātē, lai starp mācīšanos varētu arī atpūsties.

Vai LU Bibliotēkas pakalpojumi studentiem ir salīdzināmi ar tām iespējām, ko piedāvā Tartu Universitātes bibliotēka?

Tartu Universitātes bibliotēkas galvenā atšķirība ir tāda, ka tur ir viena liela bibliotēka, kur notiek visa darbība, taču LU ir vairākas bibliotēkas. Tartu Universitātes bibliotēka ir atvērta līdz desmitiem vakarā un arī nedēļas nogalēs, sesijas laikā pat pāri pusnaktij. Man ir svarīgs bibliotēkas darba laiks, – lai tas būtu pēc iespējas garāks! Manuprāt, tāda veidā bibliotēka nediktē studenta dienas programmu tik daudz. Atšķirība varētu būt arī tāda, ka Tartu studentiem vairāk patīk studēt bibliotē-

kās nevis kaut kur citur. LU Bibliotēkā ir ļoti noderīgs pakalpojums – nakts abonements. Universitātēs ir pieejamas arī atšķirīgas datubāzes; es lietoju Tartu Universitātē piedāvātās datubāzes – tīri pieraduma pēc. Te LU Bibliotēkās ir mazi, mājīgi skeneri, bet Tartu ir tādi lieli *briesmoņi*, kas ir jālieto ar ID-karti.

Kas šīm abām bibliotēkām ir kopīgs un kas atšķirīgs?

Abās bibliotēkās ir laba atmosfēra, tā nav stingri noteikta, bet abas bibliotēkas ir klusas. Ja, piemēram, studentam patīk bieži mācīties bibliotēkā, tad Tartu bibliotēka var sākt apnikt, jo tu visu laiku ej uz vienu bibliotēku un redzi vienus un tos pašus cilvēkus. Man tā bija pagājušajā pavasarī. Visu nepieciešamo varu darīt, izmantojot bibliotēkas datoru. Man patīk, ka Rīgā var mainīt bibliotēkas un doties uz LU Bibliotēkas nozaru bibliotēkām, uz LNB. Visvairāk sanāk būt Sociālo zinātņu fakultātes (SZF) bibliotēkā, bet nevarētu teikt, ka vienā bibliotēkā es gribu pavadīt vairāk laika nekā citās. Nacionālajā bibliotēkā man ir bail no augstuma un tā *briesmīgā* cauruma starp stāviem.

Vai LU Bibliotēka Tev kā ārzemju studentam spēj piedāvāt visus nepieciešamos resursus studijām?

Šeit es varu atrast vairāk grāmatu par savu bakalaura darba tēmu nekā Tartu. Mana bakalaura darba temats ir saistīts ar bibliotēkas pārmaiņām, un te ir daudz vairāk grāmatu, kas man noder, arī latviešu valodā. Ir arī citi ārvalstu studenti, kas nav filologi, bet arī mācās latviešu valodu. SZF bibliotēkā sastopami daudzi apmaiņas studenti, kas nestudē šajā fakultātē, – tas tāpēc, ka kopmītnes, kurās es un citi ārzemju studenti dzīvo ir vistuvāk fakultātei. SZF bibliotēkā ir laba un interesanta grāmatu un žurnālu izvēle angļu valodā.

Vai, studējot LU, pamanīji, ka Bibliotēkas darbinieki strādā ne tikai ar grāmatām un to apstrādi, bet rīko arī dažādus pasākumus? Vai Tev ir sanācis būt kādā no LU Bibliotēkas pasākumiem? Kādu iespaidu guvi?

Pasākumā nav sanācis būt, bet esmu redzējis izstādes. Vislabāk palikusi atmiņā mālu izstāde Kalpaka bulvārī „Spēle. Spēles”, kur varēja izmēģināt dažādus pūšaminstrumentus. Tādas *hands-on* lietas vienmēr paliek atmiņā. Skaista ir arī „Bibliotēkas dārgumu” izstāde, kur eksponātus gan nedrīkst aiztikt ar rokām, bet ir interesanti paskatīties.

Kāda, Tavuprāt, ir mūsdienīga bibliotēka? Vai LU Bibliotēku var nosaukt par modernu?

Mūsdienīgā bibliotēkā ir jābūt moderniem datoriem, tiem jāvar vienā reizē atvērt gan bibliotēkas katalogus, gan *google docs*, *skype*, *spotify* un vēl citas lapas. Bibliotekāriem jābūt atsaucīgiem, laipniem un patīkamiem. Manuprāt, daudzus bērnus baida bibliotēkas, jo bibliotekārs šķiet dusmīgs. Iespējams, ka arī kādam pieaugušajam zemapziņā ir līdzīgas izjūtas. Rietumu bibliotēkās ir 3D printeri, sporta instrumenti vai pat droni jeb bezpilota lidaparāti... Nezinu, ko domāt par tiem. Iespējams, tie vairāk *pievelk* cilvēkus uz bibliotēku, bet tādā gadījumā mērķis ir nevis sniegt zināšanas, bet vilināt uz ko citu. Iespējams, tas strādā ļoti labi. Katrā valstī vajadzētu vienu ļoti inovatīvu bibliotēku, lai zinātu, kas vairāk interesē un piesaista cilvēkus.

Manuprāt, LU Bibliotēka ir moderna, taču ir grūti precīzi pateikt, kāda bibliotēka ir moderna, kāda nav. Varbūt, kad tev, modernam cilvēkam, bibliotēkā būt ir patīkami, tad arī bibliotēka ir moderna.

Tu izvēlēties studēt LU arī otru semestri. Pastāsti, kādas kopumā ir Tavas izjūtas kā ārzemju studentam LU? Kas Tev radīja vēlmi palikt ilgāk?

Man nav sliktu atmiņu, un ar organizatorisko pusi arī viss bija kārtībā. Interesanti bija tas, ka daudziem ārzemju studentiem latvieši un igauņi šķiet nesaprotami kā cilvēki. Es piekritu, ka atšķirības ir, bet kur precīzi, ir grūti pateikt. Es jutos labi ar abiem, bet rudenī vairāk draudzējos ar ārzemniekiem. Gan latvieši, gan ārzemnieki bija mazliet skumīgi, ka dzīvo *kojās* atsevišķos stāvos. Taisnību sakot, Latvija igauņu jauniešiem ir *garlaicīgs* ceļa mērķis. Es esmu vienīgais igauņu apmaiņas students gan iepriekšējā, gan šajā semestrī. Man Latvijā piesaistīja tas, ka gribējās dzīvot ārzemēs (latvieši smejas, kad es to saku), gribēju dzīvot lielā pilsētā, atklāt Latviju, atklāt atšķirības starp latviešiem un igauņiem un vairākas reizes nedēļā iet uz koncertiem un dažādiem citiem pasākumiem. Vienlaikus gribēju pārtraukt arī visu to, kas notiek mājās, kaut arī esmu tikai dažu stundu attālumā.

ProQuest diena Latvijā

Gita Rozenberga

2016. gada sākumā notika pasākumu cikls „ProQuest dienas Baltijā”. 27. janvārī „ProQuest dienu 2016 – Latvijā” dalībniekus uzņēma Latvijas Universitātes (LU) Bibliotēka. Uz ProQuest semināru LU Humanitāro un sociālo zinātņu centrā tika aicināti bibliotekāri, informācijas speciālisti, akadēmiskā personāla pārstāvji un citi interesenti no visas Latvijas.

Kompānijas *ProQuest* pasākumā. Foto T. Grīnbergs

Kompānija *ProQuest* sniedz ar informācijas un komunikācijas tehnoloģijām saistītus pakalpojumus, kā arī piedāvā informācijas resursus bibliotēku krājuma papildināšanai. Ilgstošā sadarbība ar bibliotēkām un to vajadzību izpēte nodrošinājusi augstas kvalitātes tehnoloģisko risinājumu ieviešanu un attīstīšanu.

Pasākuma plašā programma un gaisotne dienas garumā rosināja informācijas apmaiņu un jaunu kontaktu dibināšanu. Viens no būtiskākajiem jaunumiem, kas tika pavēstīts, bija *ProQuest un Ex Libris apvienošanās*, kā rezultātā ir gaidāmi jauni un uzlaboti esošie produkti un pakalpojumi.

ProQuest pārstāvji *Juri Valla* un *Carlos Gimeno* prezentēja drukāto un e-grāmatu piedāvājumu dažādās zinātņu nozarēs, kā arī detalizēti izklāstīja dažādos e-grāmatu iegādes modeļus. Savukārt e-resursu treneris *Björn Olofsson* izskaidroja un demonstrēja jauno pieeju datubāzu saskarņu izkārtojuma un funkcionalitātei. *Ex libris* pārstāvis *Kristian Wallin* ar asistenti *Annu Tarasovu* pastāstīja jaunumus, kas skar bibliotēku informācijas pārvaldības tehniskos risinājumus: *Summon*, *Primo*, *Alma* un citus. Abām kompānijām apvienojot spēkus un resursus, iecerēts šīs daudzfunkcionālās informācijas sistēmas padarīt par izciliem informācijas un komunikācijas tehnoloģiju produktiem. Akadēmiskajam personālam un pētniekiem saistoša bija *ProQuest* pārstāvja *Gregory Judelson* prezentācija, kas veltīta pētniecības procesu pārvaldības rīkiem *RefWorks* un *Pivot*, tie sniedz iespēju uzkrāt, sakārtot un apmainīties ar informāciju tiešsaistē.

Pasākums „*ProQuest* diena 2016 – Latvija” ir mudinājis Latvijas augstāko izglītības iestāžu un Kultūras un informācijas sistēmu centra sadarbību ar *ProQuest* ievest jaunā gultnē. Pateicoties semināram, ir izdevies labāk izprast jaunās tendences sakarā ar *ProQuest* un *Ex Libris* apvienošanu. Pasākums pulcēja daudz ekspertu, un tāpēc bija laba iespēja ar atbildīgajiem speciālistiem klātienē apspriest specifiskus jautājumus. Jo biežāk notiks starptautiski vērienīgi pasākumi, veltīti informācijas un komunikācijas tehnoloģijām, jo ātrāk un jaudīgāk attīstīsies informācijas sabiedrība!

Konsultē kompānijas *Ex Libris* pārstāve *Anna Tarasova*. Foto T. Grīnbergs

Ekskursiju Bibliotēkā Kalpaka bulvārī vada bibliotekāre *Jolanta Žemaitīte*. Foto T. Grīnbergs

Ēnu diena LU Bibliotēkā

Sindija Iesalniece

Latvijas Ēnu dienas ietvaros 10. februārī Latvijas Universitātes (LU) Bibliotēkā viesojās seši ēnotāji. Viņiem bija iespēja iepazīt ne tikai Bibliotēkas darbu, bet arī apskatīt reto grāmatu kolekciju, izmēģināt digitalizācijas iekārtas, pašiem meklēt pieprasījumus Bibliotēkas plauktos.

Lietotāju apkalpošanas departamentā viesojās Rīgas Valsts vācu ģimnāzijas 9. klases skolniece Elīna Zvaigzne. Elīna tika iepazīstināta ar Bibliotēku Raiņa bulvārī, Dabaszinātņu bibliotēku un Dabaszinātņu akadēmisko centru Torņakalnā. Viņu ļoti ieinteresēja bibliotekāra darbs, un, kā pati saka, izjutusi lielu atbildību un vienubrīd pat esot jutusies kā bibliotekārs nevis ēnotājs.

„Vispilgtāk atmiņā palicis tieši bibliotekāra darbs. Man bija iespēja atrast lasītāju pieprasījumus un salikt grāmatas pareizajos plauktos. Viena no labākajām iespējām Ēnu dienā bija savām rokām aptaustīt vairāk nekā 300 gadu vecu grāmatu, kurā pat spēju izburtot dažus teikumus, jo grāmata bija vecajā drukā vācu valodā. Visvairāk patika meklēt nepieciešamās grāmatas, jo man, kam bibliotēkas telpas bija pilnīgi svešas, tā bija kā došanās džungļos pētīt jauno un nezināmo,” stāsta Elīna.

Savukārt Krājuma izmantošanas un attīstības departamentā viesojās pieci ēnotāji. Viņi tika iepazīstināti ar Bibliotēkas jaunākajām grāmatām un žurnāliem, dokumentu tehnisko apstrādi, kopkatalogu, bibliotēku informācijas sistēmu ALEPH. Ēnotājiem bija arī iespēja aplūkot kartīšu katalogu, krājuma izvietojumu Krātuvē, kā arī pašiem izmēģināt digitalizācijas darbu un redzēt retās grāmatas.

Vairāk par Ēnu dienā gūtajiem iespaidiem stāsta Jaunpiebalgas vidusskolas 10. klases skolniece Jūlija Postolati:

Ēnotāja Elīna Zvaigzne iepazīst Bibliotēku Raiņa bulvārī. Foto S. Iesalniece

Diāna Puķīte stāsta par veidiem, kā Bibliotēka saņem dāvinājumus un veic grāmatu pirkumus. Foto L. Vēdiķe

Ēnotāja Jūlija Postolati izmēģina grāmatu apvākošanas darbu. Foto L. Vēdiķe

„Man visvairāk palika atmiņā 16. gadsimta grāmatas, kuras es varēju apskatīt un paņemt rokās. Tā bija unikāla iespēja! Pirms *Ēnu dienas* man bija neliels priekšstats par darbu bibliotēkā, es domāju, ka grāmatu apstrādei tiek veltīts neliels laiks, bet, iepazīstoties ar šo darbu, sapratu, ka biju kļūdījusies. Tagad redzēju, ka informācijas speciālista darbs ir ļoti sarežģīts, kas prasa lielu pacietību un precizitāti. Visinteresantākais man šķiet tas, ka darbiniekiem ir iespēja strādāt ar retām un unikālām grāmatām.”

Abas jaunietes uzskata, ka bibliotekāra darbs ir sarežģīts un ļoti atbildīgs. *Ēnotājai* Jūlijai ieskats bibliotēkas dzīvē esot bijis neliels pārsteigums, jo tajā ir ļoti daudz svarīgu un atbildīgu posmu, bet Elīna nākotnē sevi var iedomāties, strādājot bibliotēkā studiju laikā.

Gan Elīna, gan Jūlija labprāt arī nākamgad *Ēnu dienā* viesotos LU Bibliotēkā. „Es noteikti apsveru domu nākamgad atkal *ēnot* LU bibliotēkaru. Esmu patiešām pateicīga par iespēju *ēnot* šīs profesijas pārstāvi un noteikti ieteiktu arī citiem *ēnot* LU bibliotekāru, jo tā ir lieliska pieredze un ļauj palūkoties uz bibliotēkas dzīvi no darbinieku puses,” atklāj Elīna.

Jūlija nākamgad gribētu vairāk iepazīt grāmatu apstrādes posmus. „Ja man būtu iespēja vēlreiz *ēnot* LU Bibliotēkas darbinieku, es labprāt to darītu, jo man būtu interesanti pavadīt dienu, izzinot kādu no grāmatu apstrādes posmiem dziļāk, un redzēt detalizēti, kas notiek ar grāmatu vienā vai otrā posmā,” tā Jūlija.

Dokumentālists Zintis Gūts demonstrē skenēšanas iekārtu. Foto L. Vēdiķe

Vai informācija var būt baudāma?

Jānis Kreicbergs

Iespaidīga arhitektūra, estētiski noformēts ēdiens restorānā, skaistas automašīnas un sadzīves elektronika ir tikai daži piemēri tam, ka mums ir svarīgi un patīkami, lai lietas būtu ne tikai kvalitatīvas un funkcionālas, bet arī vizuāli pievilcīgas. Ko līdzīgu mēs varam novērot arī informācijas atainojumā. Tur, kur vizuālo informāciju ir noformējis mākslinieks, tā kvalitatīvi atšķiras no vienkāršām ar standarta ofisa programmatūru veidotām tabulām un shēmām. Vizuālajai informācijai ir jābūt ne tikai precīzai, bet arī viegli un intuitīvi uztveramai visdažādākajai publikai.

Kā mēs varam pielietot informācijas vizualizēšanas prasmes un dizaina metodes augstskolā un bibliotēkā? Vizualizēta informācija ir daudz vieglāk un ātrāk uztverama, tā vienā attēlā spēj ietvert vairākas lappuses aprakstoša teksta un padara iespējamu attēlot komplicētus procesus vai parādības. Tas lieti noder gan pētniecības rezultātu atainošanai, gan pedagoģijā kā uzskates materiāls, gan ikdienas gaitās – piemēram, bibliotēkas plauktu izvietojuma shēmā un norādēs. Skaidrs, ka mākslinieka un dizainera dotības lielā mērā nosaka indivīda talants, tomēr katrs no mums var gūt iedvesmu, aizņemties idejas un apgūt laba informācijas dizaina principus grāmatās, kas ir pieejamas [LU Bibliotēkā](#).

Designing data visualizations (Noah Iliinsky, Julie Steele)

Nelielā apjoma grāmatā aplūkoti veidi, kādos iespējams datus pārvērst vizuālā kodējumā. Vispirms tiek klasificēti un definēti vairāki datu vizualizācijas veidi, tam seko apraksts par trim galvenajiem elementiem veiksmīgas vizualizācijas izveidei – pareizā dizaina izvēle, atbilstība mērķauditorijas vajadzībām un uztveres specifikai, kā arī izvēlēta dizaina piemērotība datiem, kurus nepieciešams attēlot. Tālākās nodaļas veido detalizēti ieteikumi šo elementu novērtēšanai un lietošanai.

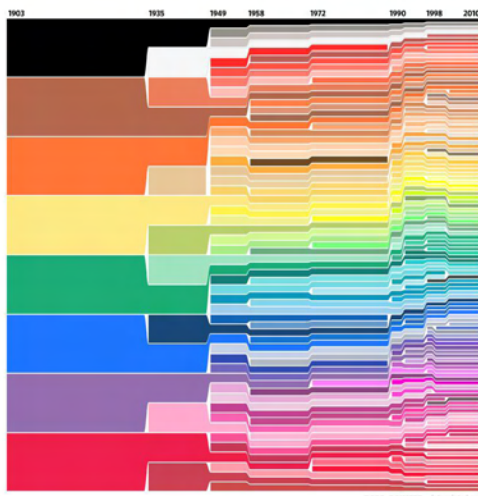
Salīdzinājumā ar citām aplūkotajām grāmatām šo var raksturot kā praktisko rokasgrāmatu – tā nav tik bagāta ar krāsainiem attēliem un paraugiem, toties īsi un kodolīgi sniedz galveno informāciju un ieteikumus.

Salīdzinājumā ar citām aplūkotajām grāmatām šo var raksturot kā praktisko rokasgrāmatu – tā nav tik bagāta ar krāsainiem attēliem un paraugiem, toties īsi un kodolīgi sniedz galveno informāciju un ieteikumus.

Data points. Visualization that means something (Nathan Yau)

Grāmata ir bagāta ar krāsainām ilustrācijām, kas parāda, cik radoši un dažādi var vizuāli attēlot informāciju. Arī šajā grāmatā saturs veidots pēc trim datu vizualizācijas pamatprincipiem: 1) pašu datu izpratne un tiem piemērota attēlojuma formāta izvēle; 2) dažādu dizainu un attēlošanas vides faktoru ievērošana; 3) piemērošanās mērķauditorijas īpatnībām.

Daudzi piemēri pārsteidz ar izdomas bagātību. Autors parāda, ka datu

Crayola krāsojamo kritiņu krāsu gammas attīstība no 1903. līdz 2010.gadam

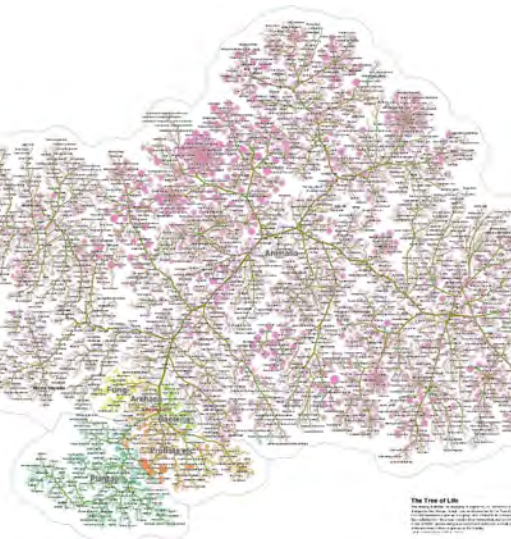

vizualizācija var būt pat mākslas objekts. Šī grāmata papildus praktiskajai informācijai noderēs arī kā spēcīgs iedvesmas un ideju avots.

The book of trees. Visualizing branches of knowledge (Manuel Lima)

Grāmata, kuras nosaukums ļautu to attiecināt uz dabas zinātņu nozari, patiesībā ir krāsains un aizraujošs ceļojums cilvēku daiļrades vēsturē no antīkajiem laikiem līdz pat mūsdienu datorgrafikas attēliem. Koks ir bijis iedvesmas avots visdažādākās informācijas vizualizēšanai. Daudzi no mums kaut reizi dzīvē ir zīmējuši savu ciltskoku, skolā mācību grāmatās esam pētījuši pasaules valodu koku un arī ikdienā daudzviet saskaramies ar daudz un dažādām shēmām, kurās par pamatu izmantots koka augšanas un zarošanās princips.

Grāmata ir vizuāli bagāts apskats, kurā varam izsekot visdažādāko formātu „informācijas kokiem” – vertikāliem, horizontāliem, daudzvirzienu, saulesstaru, hiperbolizētiem u.c. – un pārlicināties, ka mūsdienu krāsainajām un komplicētajām datorgrafikām patiesībā ir ļoti sens sākums.

Dzīvības koks. Autors Yifan Hu

Beautiful visualization. Looking at data through the eyes of experts (red. Julie Steele, Noah Iliinsky)

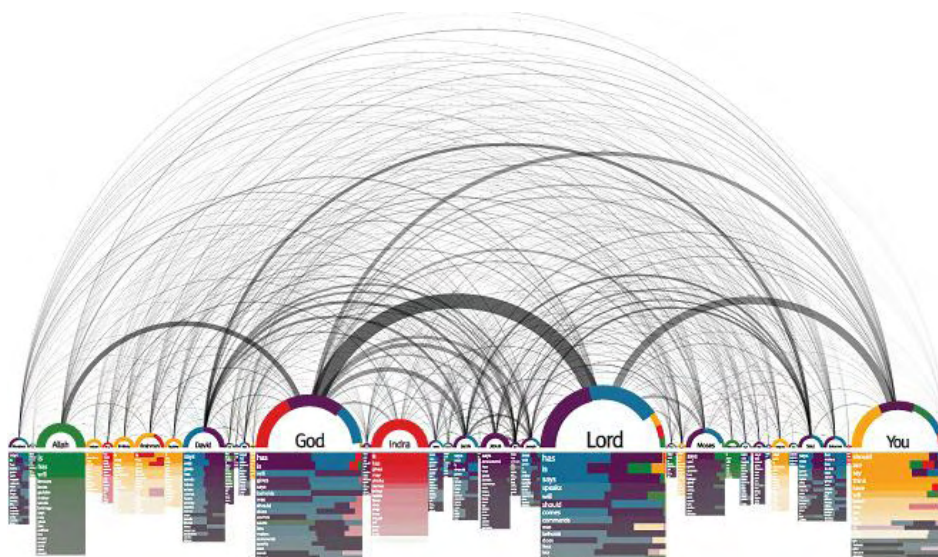
Šī grāmata raksturojama kā nopietns zinātnisks avots, kura tapšanā piedalījušies 29 autori. Grāmatu veido 20 nodaļas, kas tematiski aptver informācijas vizualizāciju no skaistuma un estētikas filozofijas līdz pat nodaļām par animēto vizualizāciju un programmēšanas risinājumiem lielu un sarežģītu datu analizē. Neskatoties uz grāmatas zinātnisko raksturu, tā ir bagātīgi ilustrēta ar krāsainiem attēliem un fotogrāfijām, kas parāda, cik nozīmīga loma ir informācijas vizualizēšanai liela apjoma un sarežģītu datu attēlojumam tādā formātā, kādā cilvēka uztvere spēj aiz skaitļiem un faktiem saskatīt nozīmīgas tendences un atklājumus.

The Information Design Handbook (Jennifer Visocky O'Grady)

Information Design Workbook (Kim Baer)

Visual Language for Designers (Connie Malamed)

Par šīm trim grāmatām varētu teikt, ka tās uz lasītāju iedarbojas kā spēcīgs radošuma „vitamīns”. Gandrīz katrā lappusē varam aplūkot lieliskus informācijas dizaina un estētikas piemērus, kas mudina arī skatītājam kļūt radošākam un prasīgākam vizuālo materiālu sagatavošanā. Šajās grāmatās iedvesmu atradīs gan zinātnieks, kurš meklē piemērotāku formātu, kā savus pētījumus izskaidrot vienkāršai publikai (šis princips ir pamatā zinātnes komunikācijai), gan reklāmas vai sabiedrisko attiecību speciālists, kurš gatavo vizuālo noformējumu reklāmas kampaņai.

Pasaules piecu lielāko reliģiju tekstu analīzes biežāk sastopamo vārdu kopsakarības. Autori: Andreas Koller, Phillip Steinweber

Izstāde „Mālu un keramikas pētījumi Latvijā”

Rita Alkšbirze

Dabaszinātņu bibliotēkā līdz 31. martam varēja apskatīt izstādi „Mālu un keramikas pētījumi Latvijā”. Izstāde iepazīstina ar Latvijas Universitātes (LU) Bibliotēkā esošajām monogrāfijām, zinātnisko rakstu krājumiem un konferenču tēzēm mālu un keramikas pētījumu jomā. Izstāde bagātināta ar plašu vizuālo informāciju.

Izstāde tapusi LU 74. zinātniskās konferences starptautiskā starpdisciplinārā simpozija „[Māli un keramika](#)” ietvaros. Simpozijš risinājās no 28. līdz 29. februārim LU Dabaszinātņu akadēmiskajā centrā (DAC) Jelgavas ielā 1.

LU, Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) un Latvijas Mākslas akadēmijas (LMA) veiksmīgas sadarbības un pētījumu rezultātā izstādē var apskatīt iegūtos māla paraugus, fotogrāfijas no lielākajiem mālu karjeriem Latvijā, Eiropas apstiprināto patentu LU izgudrojumam un mākslinieces Līgas Skariņas un studentu keramikas darbus.

Sakām lielu paldies simpozija organizatorei doktorantei Annai Trubačai-Boginskai, RTU asociētajai profesorei Rutai Švinkai un LMA pasniedzējai keramiķei Līgai Skariņai par vērtīgo materiālu izstādes papildināšanai.

Konferences viesi, nozares pārstāvji un pārējie interesenti atzinuši, ka izstāde ir interesanta, un izteikuši pozitīvus vērtējumus par tās bagātīgo saturu:

Galvenā bibliotekāre R.Alkšbirze, simpozija organizatore A. Trubača-Boginska, bibliotekāre E.Ģevele.

Simpoziju atklāj LU prorektors prof. Valdis Segliņš. Foto T. Grīnbergs

ATSAUKSMES

Paldies par tēmu, kas pievērš uzmanību materiālam, ko cilvēki izmanto jau no seniem laikiem. Īpaši jau celtniecībā, tostarp apkurē mūrniecībā un būvkeramikā. Ir patīkami redzēt, ka ir izpētīts māls kā izejmateriāls, bet esmu ievērojis, ka maz ir veikti pētījumi par tiem, kas šo materiālu izmantojuši. Piemēram, par ķieģeļu un krāsns podiņu ražotājiem. Es esmu krāsņu mūrnieks. Bet paralēli pētīju būvkeramikas ražotāju vēsturi. Gadu gaitā esmu sakrājis diezgan apjomīgu māla, šamota, krāsns podiņu kolekciju un spiestzīmes, kas izmantotas gan pirms Otrā pasaules kara, gan vēlākajā laikā. Ceru, ka kādreiz pie jums varēšu iegūt kādu vērtīgu informāciju šajā jomā!

Ar cieņu, Mārtiņš Varbūts
(izstādes apmeklētājs)

Anonīmie izstrādes apmeklētāji:

- Interesanti bija uzzināt par mālu un keramikas izmantošanu medicīnā.
- Uzzināju, ka gūžas implantus taīsa arī no māla. Ļoti patika Rudītes Jēkabsones darbs „Magones”.
- Ļoti interesanti! Labs un interesants materiāls! Ļoti interesanti uzzināt tieši par mālu un keramikas izmantošanu medicīnā. Patika arī mākslas darbi – Līgas Skariņas „Ažūra bumbas” un Elīnas Titānas „Vāzes”.

Izstāde „Mālu keramikas pētījumi Latvijā”. Foto R. Alkšbirze

Izstāde „Mālu keramikas pētījumi Latvijā”. Foto R. Alkšbirze

Mākslas pieskārieni Bibliotēkā Raiņa bulvārī

Ilze Vigura

O. Pladers. Ainava (1926), eļļa.

Latvijas Universitātes (LU) [Bibliotēka Raiņa bulvārī](#) var lepoties ne tikai ar bagātīgu informācijas resursu krājumu un vēsturiski nozīmīgām kolekcijām, bet arī vairākiem vērtīgiem mākslas darbiem, kuru stilistiskā amplitūda ir plaša – grafiska līnijas dominante mijas ar impresionistiskiem triepieniem un reālistisku tvērumu. Tas pats attiecas uz darbu tehniskā izpildījuma plašo areālu – bibliotēkas lasītavās apskatāms Benitas Apines pastelis, Romana Vitkovska grafikas darbi, Oto (Otto) Pladera, Herberta Līkuma un Katrīnas Taivānes eļļas gleznas, H. Dubina ainavas. Mākslas darbu klātesamība ir viens no elementiem, kas veido šīs bibliotēkas īpašo noskaņu un atmosfēru.

Pirmā glezna, kas redzama, ienākot bibliotēkas telpās, ir H. Līkuma 1924. gadā radītā ainava, kura izvietota medicīnas un datorikas lasītavā. Sākotnējo rudens nostaļģiju kliecē ainavas iekšēja dinamiska un spriegums, kas atklājas ekspresīvajā pagarinātajā triepienā, pelēko un zaļo toņu smalkajās gradācijās. Šīs iekšējās dramatiskās noskaņas, kas tveramas, ilgāk raugoties gleznā, var skaidrot ar H. Līkuma ciešo saikni ar teātra un kino pasauli. 1921. gadā viņš iestājās Latvijas Mākslas akadēmijā (LMA), kur 1925. gadā tika uzņemts J. Kugas Dekoratīvās glezniecības klasē, specializējoties skatuves noformēšanā. 20. gs. 20. gadu scenogrāfijas kontekstā populāras kļūst konstruktīvisma idejas, V. Tatļins ir radījis „Trešās

internacionāles pieminekli” jeb „Tatļina torni” (1919–1920), kas formveides un materiāla izmantojuma ziņā kļūst par nozīmīgu iedvesmas avotu, pārkāpjot padomju mākslas telpas robežas un atstājot iespaidu arī uz ASV mākslas norisēm, piemēram, minimālisma kustību, kas attīstījās 60. gados. Arī H. Līkums pakļaujas šīm ietekmēm, savas idejas ietērpjot funkcionālismam un konstruktīvismam raksturīgā izteiksmē. Jau studiju laikā viņš uzsāka darba gaitas, strādājot par dekoratoru Valmieras, Nacionālajā un Rīgas Strādnieku teātrī. Tomēr sākotnēji karjeras ie-

spējas ietekmēja kreisie uzskati un revolucionārā darbība. Līdz ar varas maiņu politiskā situācija kļuva māksliniekam labvēlīga – paralēli radošai darbībai viņš ieņēma nozīmīgus amatus valsts pārvaldē un kā mākslinieciskais inscenētājs darbojās Rīgas kinostudijā, piedaloties vairāk nekā 20 mākslas filmu veidošanā. Nozīmīgākās ir „Salna pavasari”, „Kā gulbji balti padebeši iet”, „Nauris”, „Latviešu strēlnieka stāsts”, „Purva bridējs”, „Jolanta”, „Mērnieku laiki”, „Nāves ēnā”. Paralēli teātra un kino pasaulei H. Likums savu talantu īstenoja arī glezniecības jomā, galvenokārt pievēršoties kluso dabu un ainavu tēlojumiem. Mākslinieka daiļradē reālisma stilistika mijas ar romantizētu patosu. Tas spilgti izpaužas Latvijas Nacionālā mākslas muzeja kolekcijā esošajā monumentālajā darbā „Kolhoza lauki Daugavas krastā” (1952) un citās lielfomāta gleznās. Jāatzīst, ka Bibliotēkā Raiņa bulvārī apskatāmajā ainavā šīs kvalitātes izpaliek, – mākslinieks pievērsies piezemētākam motīvam, kompozicionālajā risinājumā ieskanas fragmentārisms, vispārinātā patosa vietā tverama intīmāka un personīgāka dabas izjūta.

Laika posmā no 2009. līdz 2010. gadam LUB tika iekārtota Klusā lasītava, kas šobrīd kļuvusi par bibliotēkas lietotāju iemīļotu darba vietu. Šī lasītava sevī koncentrē tradicionālu bibliotēkas atmosfēru – klusumu un mieru, telpu ieskauj grāmatu plaukti līdz pat griestiem. Tajā izvietota O. Pladera ainava (1926) un K. Taivānes gleznotais R. Akmetiņa portrets (1996). O. Pladers studijas Mākslas akadēmijā uzsāka 1921. gadā J. R. Tillberga figurālās glezniecības meistardarbnīcā, kur valdīja stingra disciplīna un meistara noteikta pakļaušanās kanoniem. Savādāka pieeja, kas balstīta individuālo spēju apzināšanā un talanta dažādo šķautņu izkopšanā, tika realizēta V. Purviša vadītajā dabasskatu glezniecības meistarklasē, kur O. Pladers studēja no 1926. līdz 1929. gadam, studijas tomēr nepabeidzot. Pēc gleznas datējuma (1926) var spriest, ka mākslinieks Klusajā lasītavā apskatāmo ainavu radījis gadā, kad uzsācis studijas V. Purviša meistarklasē. Gleznas ir piemērs O. Pladera jūtīgumam un apcerei, ar kādu viņš tvēris dabas motīvus, pievēršoties noskaņas fiksēšanai, krāsu niansēm, gaismas un gaisa attēlošanai. Interessants aspekts gleznā ir triepiena gradācijas — ar krāsu pilnībā nenosegtie laukumi, kas atklāj audekla faktūru, mijas ar biezu triepiena izmantojumu, radot savdabīgas ņirboņas, ēteriskas kustības efektu, kurā var iegrimt gleznas vērotājs. Atklājas mākslinieka spēja saskatīt sev nozīmīgus motīvus šķietami necilos skatos, parādot ainavas spēku nevis monumentālā veselumā, bet smalkajās niansēs. Apvienojot reālisma un impresionisma elementus, mākslinieks pievērsās portreta glezniecībai, žanra kompozīcijām un klusajai dabai, tomēr nozīmīgākā daiļrades mantojuma daļa ir ainavas, kurās īpaša uzmanība veltīta gaismas un atmosfēras studijām, to attēlošanas iespējām. Šos meklējumus veicināja Kultūras fonda finansiāli atbalstītie radošie ceļojumi uz Parīzi un Briseli 1930. gadā. Ārzemju mākslas muzejos un galerijās O. Pladers padziļināti pievērsās impresionisma un postimpresionisma mākslas studijām, kas atstāja iespaidu uz mākslinieka tālāko darbību. Par vienu no O. Pladera daiļrades raksturīgākajiem elementiem kļuva „alla prima” paņēmiena izmantošana jeb krāsu jaukšana tieši uz audekla.

LU Bibliotēkas direktore I. Gudakovska pasniedz ziedus R. Akmetiņa portreta autorei K. Taivānei izstādes atklāšanā Klusajā lasītavā 2010. gadā. Foto T. Grīnbergs

Sākotnēji H. Likuma un H. Dubina gleznotās ainavas atradās bijušajā LU Bibliotēkas filiālē Valdemāra ielā, kur tās pamanīja LU Bibliotēkas direktore Iveta Gudakovska. Deformētos, laika gaitā bojātos un par nevērtīgiem uzskatītos audeklus direktore

nodeva restauratoru rokās. Atklājās darbu mākslinieciskās kvalitātes un kultūrvēsturiskā nozīme, bet, restaurācijai noslēdzoties, abas gleznas rada jaunu mājvietu – Bibliotēkā Raiņa bulvārī. Šo mākslas darbu izcelšana dienasgaismā ir lielisks piemērs spējai saskatīt vērtību un nozīmību sākotnēji šķietami necilās lietās, kas daudzkārt ikdienas steigā paliek nenovērtētas un aizmirstas.

Veidojot Kluso lasītavu, tajā tika izstādīts arī latviešu reliģiskās domas uzturētāja, Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) Goda locekļa, atjaunotās LU Teoloģijas fakultātes dekāna (1990–1994), profesora, Dr. theol. Roberta Akmentiņa (1910–1994) portrets. Pirms tam glezna tika glabāta LU Teoloģijas fakultātes bibliotēkā. 2010. gada sākumā to apvienoja ar LU Bibliotēkas Juridisko bibliotēku un izveidoja LU Bibliotēkas Daudznozaru bibliotēku - datorika, juridiskās zinātnes, teoloģija, - kas šobrīd pazīstama kā Bibliotēka Raiņa bulvārī. Pārmaiņu rezultātā arī glezna rada jaunu atrašanās vietu – Klusajā lasītavā. Portreta autors ilgi bija nezināms, tomēr drīz vien mākslinieka identitātes noslēpums tika atklāts, – LU Teoloģijas fakultātes docente Elizabete Taivāne gleznā saskatīja savas māsas Katrīnas Taivānes glezniecisko rokrakstu. Par godu šim atklājumam 2010. gada 8. maijā Klusajā lasītavā „LU Mājas” pasākuma ietvaros notika mākslinieces K. Taivānes gleznu izstādes atklāšana, kuras laikā, LU rektoram prof. Mārcim Auziņam un mākslinieces tēvam LU Āzijas studiju nodaļas profesoram Leonam Taivānam klātesot, R. Akmentiņa portrets ieguva autore parakstu un datējumu. K. Taivāne ir apguvusi ikonu glezniecību Maskavā, savukārt no 1994. līdz 2000. gadam studējusi LMA Glezniecības nodaļā. Māksliniece vairākkārt pievērsusies reliģiskajai tematikai, vairākās Latvijas baznīcās (Siguldas katoļu baznīcā, Valmieras Svētā Sīmaņa baznīcā, Priekules luterāņu baznīcā u.c.) apskatāmas K. Taivānes darinātās altārgleznas. Mākslinieces daiļradi caurvij simbolismam raksturīgās neizskaidrojamās noskaņas un mistiskā pasaules izjūta, skatītājam piedaloties iracionālu noslēpumu risināšanā. Bibliotēkā Raiņa bulvārī apskatāmais portrets ir reālisma stilistikā, tajā lasāma R. Akmentiņa nesatricināmā pārliecība un uzticība savām vērtībām. R. Akmentiņš ir nozīmīga personība Latvijas garīgās dzīves kontekstā. 1945. gadā viņš tika ordinēts par mācītāju Latvijas Evanģēliski luteriskajā baznīcā un dzīves gaitā kalpojis dažādās draudzēs. Paralēli tam pievērsies pedagogiskajai darbībai, sākotnēji Teoloģijas seminārā, 1980. gadā kļūstot par tā rektoru.

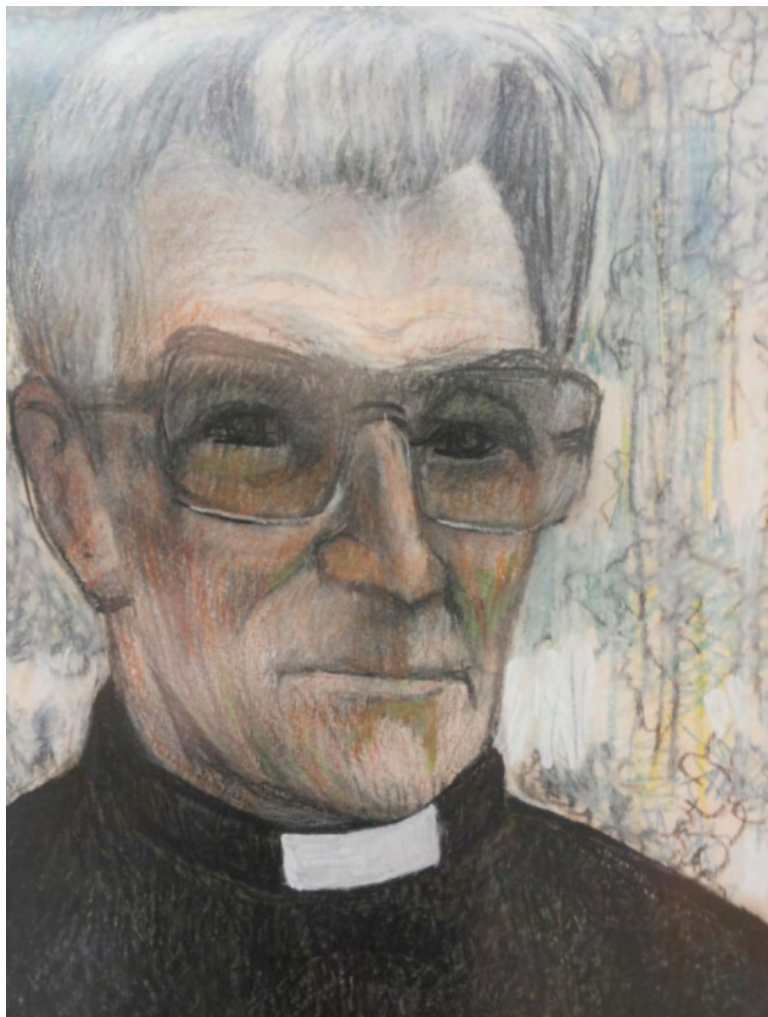
Izstādes „Romans Vitkovskis. Datorika & erotika karikatūrās” atklāšana Klusajā lasītavā 2011. gadā. Foto T. Grīnbergs

Līdz ar LU Teoloģijas fakultātes atjaunošanu R. Akmentiņš kļuva par tās dekānu. Zīmīgi, ka Klusajā lasītavā atrodas ne tikai LU Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātes bibliotēkas vēsturiskais krājums, bet arī [Teoloģijas semināra \(1969–1990\) kolekcija](#), ko veido semināra akadēmiskā personāla un studentu darbi – mācību materiāli un zinātniskie pētījumi, kas tapuši studiju ietvaros, tai skaitā arī R. Akmentiņa darbi.

Atpūtas zonā, kur valda brīvāka atmosfēra, izvietotas grafiķa R. Vitkovska karikatūras. Mākslinieka radošā darbība atzinīgi novērtēta gan Latvijā, gan ārpus tās — Bulgārijā, Beļģijā, Lielbritānijā, Lietuvā un Turcijā. R. Vitkovska darbi vairākkārt izstādīti LU, viena no savdabīgākajām izstādēm „Romans Vitkovskis. Datorika & erotika karikatūrās” notika 2011. gadā. Tās atklāšana Klusajā lasītavā ieguva performances dabu, māksliniekam uz vietas zīmējot karikatūras, kas veltītas bibliotēkas tematikai. Termins „karikatūra” nāk no itāļu valodas vārda *caricatura* un nozīmē „pārspīlēt”, komiskais efekts tiek panākts, pārspīlējot jeb sakāpinot objekta vai personas raksturīgākās īpašības. Tas ir žanrs, kas prasa veselīgu humora izjūtu, spēju paraudzīties uz sevi un apkārtējo pasauli distancēti un ar smaidu. No dinamiskām, spodri melnām līnijām veidotie grafikas darbi vēsta par cilvēku mūsdienu pasaulē, tā kļūstot par sava veida sabiedrības un indivīda spoguļattēlu. Ne velti karikatūras izvietotas atpūtas telpā blakus spoguļiem, kas šajā kombinācijā paralēli praktiskajam pielietojumam iegūst simbolisku spriegumu, ļaujot bibliotēkas darbiniekiem un apmeklētājiem ne tikai sakārtot frizūru, bet ieraudzīt sevi šo darbu kontekstā.

Izejot cauri atpūtas zonai, nonākam Teoloģijas lasītavā, kur izvietots B. Apines radītais Roberta Feldmaņa (1910—2002) portrets. B. Apine ir absolvējusi Latvijas Mākslas akadēmijas Glezniecības nodaļu. Daiļrades sākumposmā, izmantojot eļļas tehniku, gleznojusi portretus un klusās dabas. Vēlāk māksliniece pievērsusies akvareļtehnikai, attīstot savdabīgu manieri, kurā saskatāmas atsauces uz eļļas glezniecības principiem, vēstījumu atklājot simbolos. Bibliotēkā Raiņa bulvārī apskatāmā darba faktūra un krāsu kombinācija — zeltaino un sudrabaino toņu nokrāsas, kas atspīd teologa vaibstos, veido savdabīgu ēteriska mirdzuma efektu, kas kontrastē ar fragmentāro konturējumu un spodri melno krāsu. Šķiet, ka māksliniece iemūžinājusi garīgās dzīves duālo dabu, kurā trauslais dvēseliskais pārdzīvojums korelē ar stingru gribu un nelokāmiem principiem. Roberts Feldmanis ir nozīmīga personība Latvijas akadēmiskās un garīgās dzīves kontekstā, kas devis lielu ieguldījumu teoloģijas pētniecībā, jauno mācītāju izglītošanā un veicinājis tautas garīgo izaugsmi, tāpēc portrets izvietots Teoloģijas lasītavā, kur to var apskatīt ne tikai attiecīgās nozares studenti, bet visi interesenti.

Bibliotēka ir intelektuālas pilnveides vieta, tāpēc lepojamies, ka blakus dažāda veida informācijas resursiem Bibliotēkā Raiņa bulvārī glabājas vairāki kultūrvēsturiski nozīmīgi un mākslinieciski augstvērtīgi mākslas darbi, kurus var aplūkot katrs bibliotēkas apmeklētājs.

B. Apine. Roberta Feldmaņa portrets, pastelis.

Telpas konferencēm, semināriem, mācībām

2015. gada nogalē pilnībā ir pabeigta konferenču un multifunkcionālās zāles labiekārtošana LU Humanitāro un sociālo zinātņu centrā Kalpaka bulvārī 4, Rīgā. LU struktūrvienībām, LU projektu „Latviešu valodas, kultūrvēsturiskā mantojama un radošo tehnoloģiju valsts nozīmes pētniecības centra zinātnes infrastruktūras attīstība”, „Valsts nozīmes pētniecības centra sociālekonomiskā un sabiedrības vadībā zinātnes infrastruktūras attīstība” sadarbības un stratēģiskajiem partneriem, kā arī citiem interesentiem ir pieejamas telpas zinātniskās darbības nodrošināšanai, sadarbību veicinošiem un izglītojošiem pasākumiem, kā arī citu aktivitāšu īstenošanai.

Multifunkcionālā zāle (1. stāvā) ir ērti iekārtota apmācību un semināru rīkošanai. Mājīgā gaisotnē var notikt prezentācijas, grāmatu atvēršanas svētki, ceremonijas un citi līdzīga rakstura pasākumi. Zāles platība ir 99,80 m², ietilpība – 20–30 vietas, stacionārais aprīkojums: galdi, krēsli, ekrāns, multimediju projektoris, dators, papildaprīkojums: *flipchart* tāfele, baltā magnētiskā tāfele, papildu krēsli. Blakus telpā ir iekārtota garderobe ar slēdzamajiem skapīšiem.

Multifunkcionālā zāle. Foto S. Iesalniece

Slēdzamie skapīši garderobē. Foto S. Iesalniece

Pārrunu telpa (1. stāvā) ir īpaši radīta brīvajiem brīžiem un atpūtai pasākumu starpbrīžos tējas/kafijas baudīšanai komunikācijai nepiespiestajā gaisotnē. Ietilpība – līdz 30 vietām.

Pārrunu telpa. Foto S. Iesalniece

Pārrunu telpas galdi un krēsli ar ziedu rotājumu. Foto S. Iesalniece

Konferenču zāles (2. stāvā) lietišķais stils un mūsdienīgs tehnoloģiskais aprīkojums ir piemērots gan starptautisku, gan vietējās nozīmes pasākumu organizēšanai. Plašas un gaišas telpas ļauj brīvi izvēlēties pasākuma formātu: šeit var notikt lekcijas, darbs grupās, radošās darbnīcas u.c. Zāles platība ir 168,30 m², ietilpība – 50–70 vietas; aprīkojums: galdi, krēsli, tribīne, ekrāns, multimediju projektoris, dators, interaktīvā tāfele, tulkošanas aprīkojums, t.sk. kabīne 3 tulkiem, delegātu pultis, apskaņošanas sistēma, mikrofoņi, *flipchart* tāfele, baltā magnētiskā tāfele.

Konferenču zāle *ProQuest* pasākumā. Foto: Sindija Iesalniece

Konferenču zāles priekšējā daļa. Foto: Sindija Iesalniece

Konferenču zāle. Foto S. Iesalniece

Tulkošanas kabīnes. Foto S. Iesalniece

Visā ēkā ir bezmaksas *WiFi*. Par atsevišķu samaksu saskaņā ar LU Bibliotēkas cenrādi pasākuma dalībniekiem var nodrošināt portatīvos datorus (līdz 20 gb.), izdales materiālu melnbaltu izdruku/kopēšanu.

LU „Humanitāro un sociālo zinātņu centra ēka ir īpaši pielāgota cilvēkiem ar kustību traucējumiem - ir pacelājs pie ieejas ēkā (no pagalma), iespēja nokļūt multifunkcionālajā zālē 1. stāvā vai ar liftu tieši konferenču zālē 2. stāvā. Ēkas 1. un 2. stāvā ir ierīkoti atbilstoši sanitārie mezgli.

Par telpu izmantošanas iespējām lūdzam sazināties ar LU Bibliotēkas izpilddirektori Ilonu Leitāni, tālr.67034504, 28638116, ilona.leitane@lu.lv.

INGRĪDA IRBE un audzēkņi

GLEZNAS

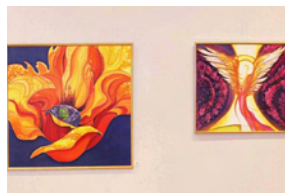
LU Bibliotēkā

no 2016. gada 15. aprīļa līdz 15. augustam Rīgā, Kalpaka bulvārī 4

Notikumu kalendārs

30. novembris – 14. aprīlis

Izstāde
„Ēra Zalcmane „Gaismas
atspulgi””

30. novembris – 14. aprīlis

ProQuest diena
Latvijā 2016

23. novembris – 23. janvāris

Izstāde „Kurzemes literatūras un mākslas
biedrības izdevumi un tās bibliotēka”

8. janvāris

2015. gada labāko LU
Bibliotēkas darbinieku
apbalvošana

28. janvāris

Konference “Atvērtas
tehnoloģijas un viedi
risinājumi”

LU Bibliotēkas pārstāvētais
Nacionālais atvērtās piekļuves
dienests saņem Latvijas atvērto
tehnoloģiju asociācijas *Atzinī-
bas rakstu*

11. janvāris

Profesora Mārča Auziņa sveikšana jubilejā –
LU Bibliotēkas plakātu dāvanas pasniegšana

19. janvāris

LU portālā Bibliotēkas kontakta sadaļa
iegūst jaunu tēlu

7. decembris - 23. janvāris

Izstāde „Bencingers.
Apsolitā zeme. Atrastā
zeme”

29. janvāris – 25. marts

Izstāde „Mālu un
keramikas pētījumi
Latvijā”

4. februāris – 29. marts

Izstāde „Vilnis Zariņš
– atmiņu stāsti”

8. februāris – 21. februāris

Stendu izstāde „[Pēc 4 mirkļiem 100 gadi: LU Raksti](#)” Raiņa bulvārī 19

18. februāris

LU 74. konferences Bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes sekcijas sēde „Bibliotekārā izglītība krustcelēs”

10. februāris

Ēnu diena
LU Bibliotēkā

18. februāris

GALE datubāzu informatīvais seminārs

10. februāris – 12. marts

Izstāde
„[E. Dinsbergam 200](#)”

22. februāris – 3. marts

Izstāde „[Profesors Levs Sidjakovs in memoriam](#)”

12. februāris – 19. marts

Izstāde „[Dramaturgam un rakstniekam Ārijam Geikinam – 80](#)”

22. februāris

Bibliotēkas darbinieces Gita Rozenberga, Diāna Puķīte, Dace Šturme, Laima Vēdiķe un Mārīte Saviča tiekas ar *Jacek Lewinson* pārstāvi Alinu Belleri (*Alina Beller*)

15. februāris

EU TEMPUS projekta „Fostering Knowledge Triangle in Belarus, Ukraine and Moldova” dalībnieku tikšanās Bibliotēkā Kalpaka bulvārī

24. februāris

Bibliotēkas darbinieces Gita Rozenberga, Dace Šturme, Laima Vēdiķe, Diāna Puķīte, Mārīte Saviča tiekas ar *Marek Lewinson Publishers* pārstāvēm Danielu Buransku (*Daniela Buranska*) un Nataliju Kilikevicieni (*Natalija Kilikeviciene*)

24. februāris

Bibliotēkas darbinieces Gita Rozenberga, Dace Šturme, Laima Vēdiķe, Diāna Puķīte, Mārīte Saviča tiekas ar *Jacek Lewinson* pārstāvi Kingu Przydriģu (*Kinga Przydryga*)

7. – 11. marts

Gita Rozenberga piedalās *Erasmus* personāla apmācības programmā „Open Access: academic libraries' role within a moving context” Beļģijā

26. februāris

LU 74. konferences ietvaros virtuālās izstādes „LU Publikācijas 2015” [atklāšana](#)

14. marts

Apalā galda diskusijas akadēmiskajām un speciālajām bibliotēkām Latvijas Nacionālajā bibliotēkā

17. marts – 1. aprīlis

Izstāde „[Frankofonija. Iepazīsim Frankofonijas pasauli](#)”

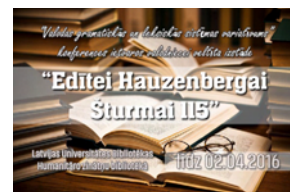
29. februāris – 13. marts

Stendu izstāde „Pēc četriem mirkļiem 100 gadi” Ekonomikas un vadības fakultātē

17. marts – 2. aprīlis

Izstāde „[Edītei Hauzenbergai-Šturmai 115](#)”

3. marts

Prof. Ģederta Ieviņa grāmatas „Augu fizioloģija: funkcijas un mijiedarbība ar vidi” [atvēršanas svētki](#)

23. marts

LATABA kopsapulce

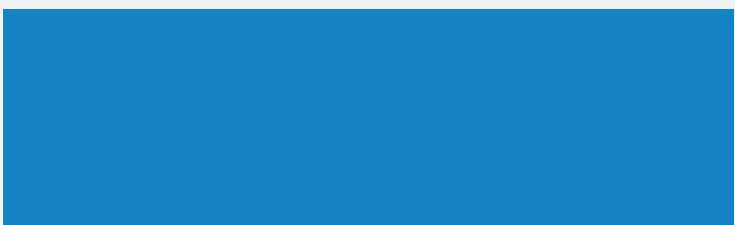
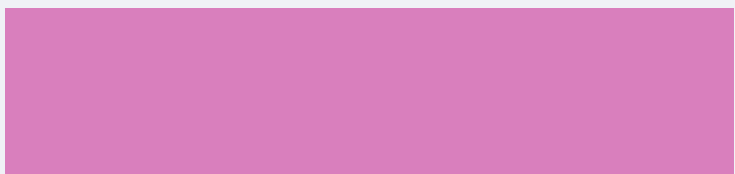
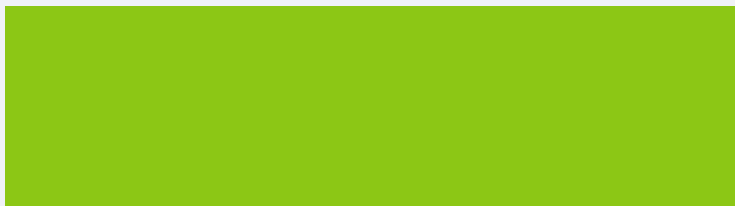
7. – 11. marts

Open Education Week
2016

23. marts

Konsultācija par publikāciju pievienošanu “Mans LUIS”

Latvijas Universitātes Bibliotēka
Kalpaka bulvāris 4, Rīga, LV-1050
tālrunis: 28623551
e-pasts: biblioteka@lu.lv
www.biblioteka.lu.lv

